

Berekraft i distriktskommunar

Resultat frå ei innbyggjarundersøking

Rapport

April 2022

Innhold

1. Om rapporten	3
2. Kven har svart	3
3. Sosial berekraft og livskraftige lokalsamfunn	5
3.1. Stadtilhøyrse	5
3.1.1 Stadtilhøyrse: Fordelt på tilknytning til kommunen	5
3.1.2 Stadtilhøyrse: Fordelt på alder	7
3.1.3 Stadtilhøyrse: Deltidsbuarar	9
3.2. Korleis fremmer innbyggjarane sosial berekraft?	10
3.2.1 Korleis fremmer innbyggjarane sosial berekraft? Fordelt på alder.....	10
3.3. Kva skapar livskraftige lokalsamfunn?.....	13
3.3.1 Kva skapar livskraftige lokalsamfunn? Fordelt på tilknytning til kommunen.....	14
3.4. Kommunal innsats knytt til livskraftige lokalsamfunn.....	16
3.4.1 Kommunal innsats: Samanlikning aldersgruppe	17
3.4.2 Kommunal innsats: Fordelt på tilknytning til kommunen	21
4. Natur og klima	24
4.1. Natur og klima fordelt på alder	24
4.2. Natur og klima fordelt på utdanningsnivå.....	28
4.3. Skog	32
4.3.1 Skog: Samanlikning mellom grunneigarar og andre.....	32
4.3.2 Skog: Samanlikning mellom dei som meiner det er eit overdrive fokus på klima og miljø og ikkje	33
4.4. Verdien av skogen	34
4.5. Hav og kyst.....	34
4.6. Verdien av havet og kysten	35
4.7. Fjell	35
4.8. Verdien av Fjellet.....	35
5. Økonomisk verdiskaping	36
5.1. Fordelt på utdanningsnivå.....	36
5.2. Samanlikning mellom dei som er enige og uenige i at sosiale utfordringar druknar i fokuset på klima og miljøproblem	38
5.3. Samanlikning mellom dei som er einige og ueinige i at klimaendringane skapar utfordringar i lokalsamfunnet.....	39
5.4. Samanlikning mellom bransjar	41
6. Reaksjonar til berekraft og motivasjon for innsats	42

1. Om rapporten

Innbyggjarundersøkinga er del av prosjektet «Berekraft i distriktskommunar» (Skavhaug, Godal, Vangsnes, 2022).

Innbyggjarundersøkinga inneheld data frå innbyggjarar og fritidsbuarar i dei 8 distriktskommunane i hovudprosjektet.

Data vert samla inn via eit nettbasert spørjeskjema. Skjemaet blei utforma med utgangspunkt i berekraftsdimensjonane biosfære, samfunn og økonomi, sett opp mot distriktas utfordringar kartlagt mellom anna i NOU2020:15. Intervjumaterialet frå arbeidet med hovudprosjektet gav grunnlaget for å operasjonalisere berekraftsdimensjonane i ein lokal distriktssamheng. Innbyggjarundersøkinga blei distribuert av kommunane via ei open lenke. Kommunane fekk råd om kommunikasjonsstrategiar for å nå breitt ut. Data blei samla inn i desember 2021 og januar 2022.

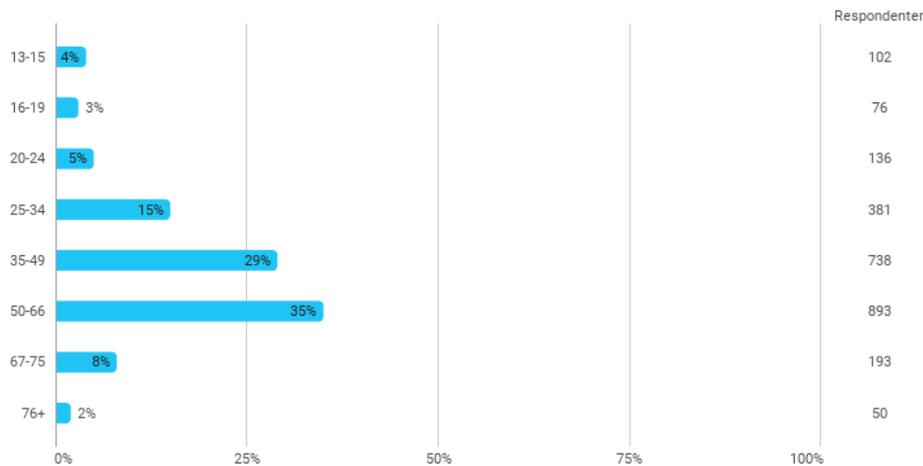
Spørjeskjemaet blei laga både i ein bokmål- og ein nynorskversjon. Til saman svara 1558 personar på heile undersøkinga. I tillegg svara 1012 på delar av undersøkinga.

Rapporten inneheld ein deskriptiv presentasjon av svara, samt eit utval krysskoplingar av variablar og statistiske analysar av samanhengar. Datasettet kan lastast ned frå distriktssenteret.no og nasjonal datakatalog.

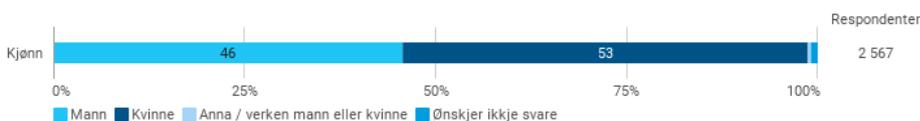
2. Kven har svart

Her er dei viktigaste demografiske variablane som er samla inn.

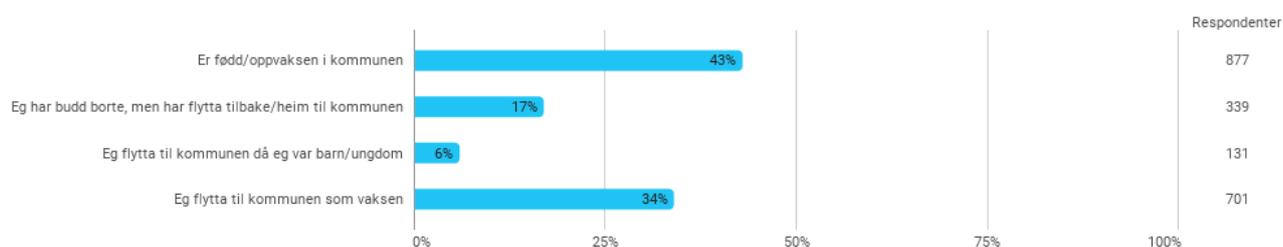
Alder (legg merke til ulik storleik på aldersintervall):

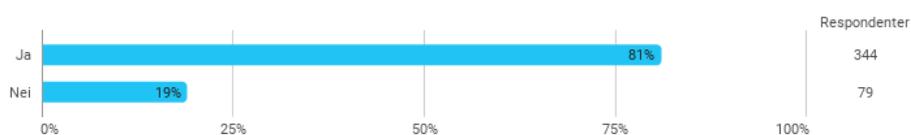
Kjønn:

Tilknytning til kommunen:

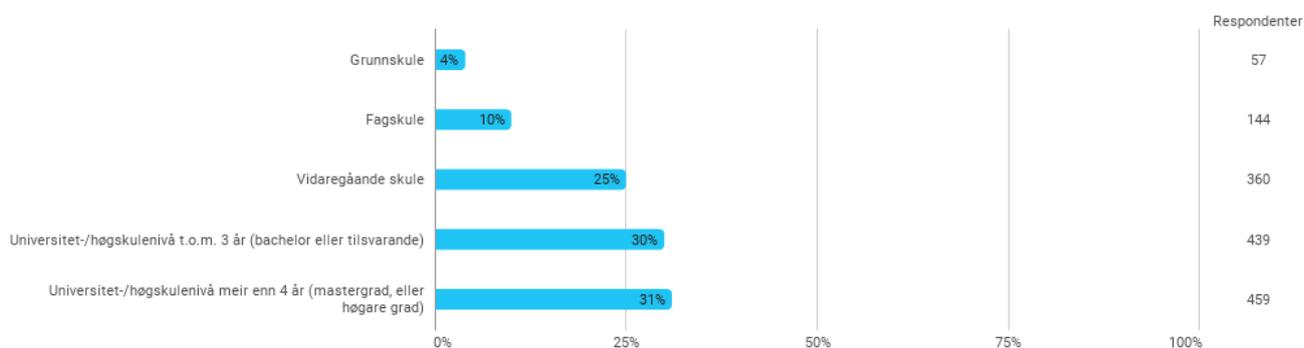
Deltidsinnbyggjar? (har hytte/fritidsbustad) Dette spørsmålet gjekk berre til dei som svarta at dei ikkje bur i ein av kommunane

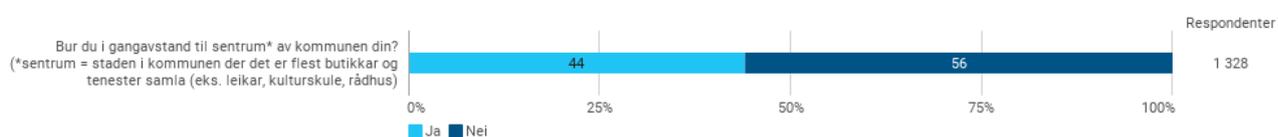
Grunneigarar:

Høgste fullførte utdanning:

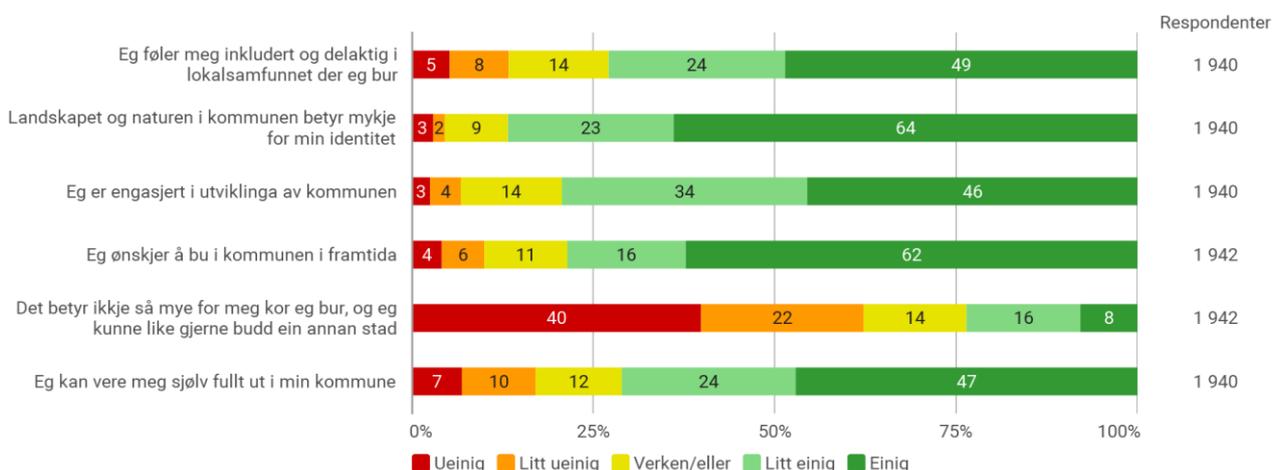

Spreittbygd

3. Sosial berekraft og livskraftige lokalsamfunn

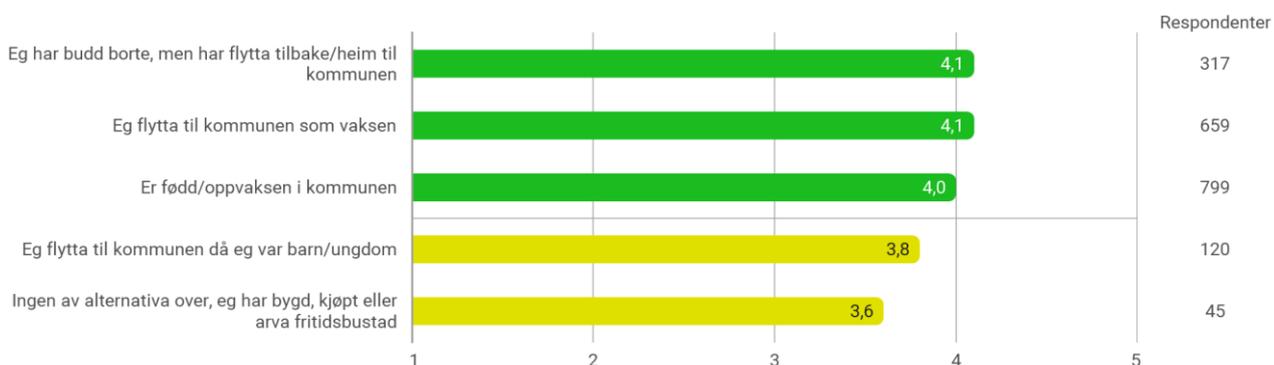
3.1. Stadtilhøyrslø

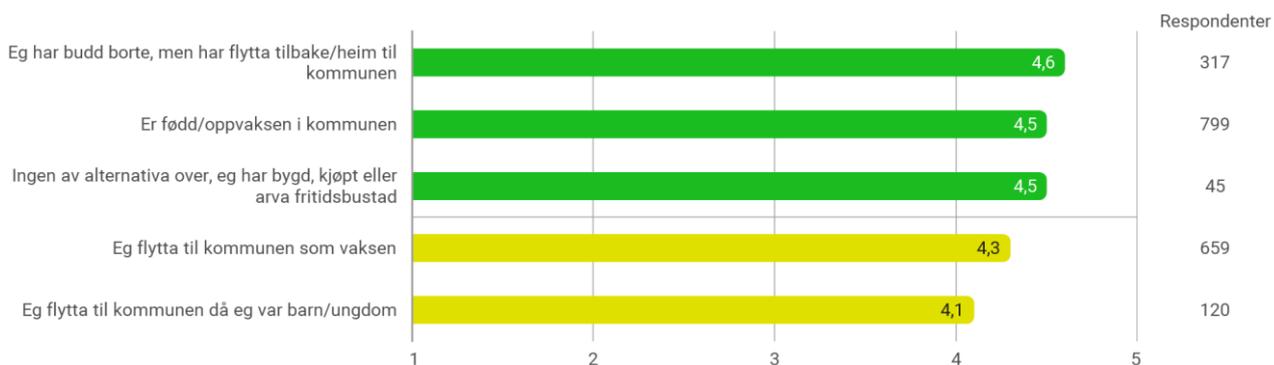
3.1.1 Stadtilhøyrslø: Fordelt på tilknytning til kommunen

Figurane viser gjennomsnitt på skalaen ueinig (1) til einig (5), og sortert frå høgast til lågaste gjennomsnitt.

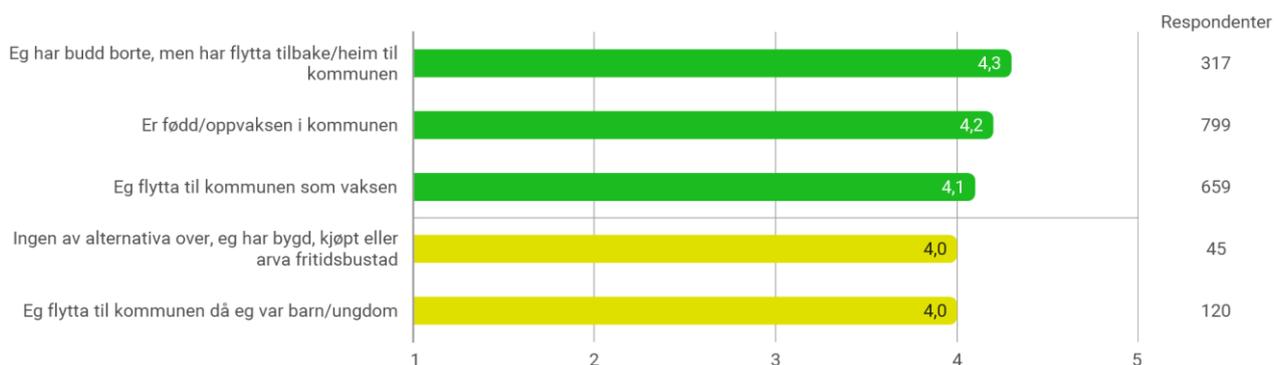
«Eg føler meg inkludert og delaktig i lokalsamfunnet der eg bur»

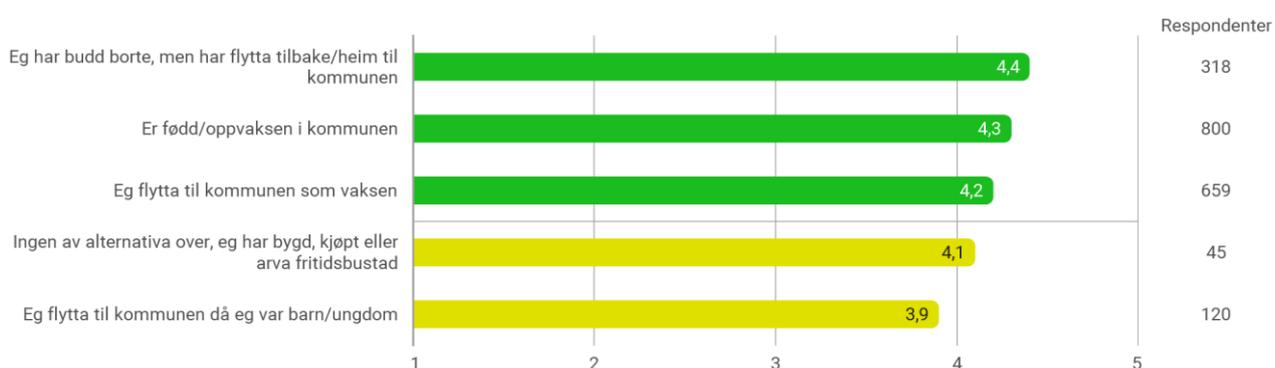
«Landskapet og naturen i kommunen betyr mykje for min identitet»

«Eg er engasjert i utviklinga av kommunen»

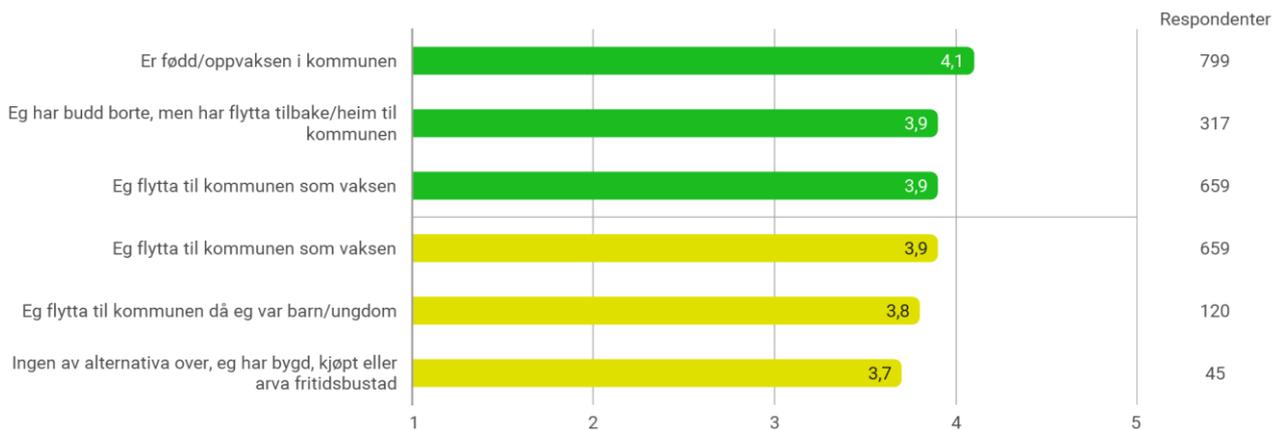
«Eg ønskjer å bu i kommunen i framtida»

«Det betyr ikkje så mye for meg kor eg bur, og eg kunne like gjerne budd ein annan stad»

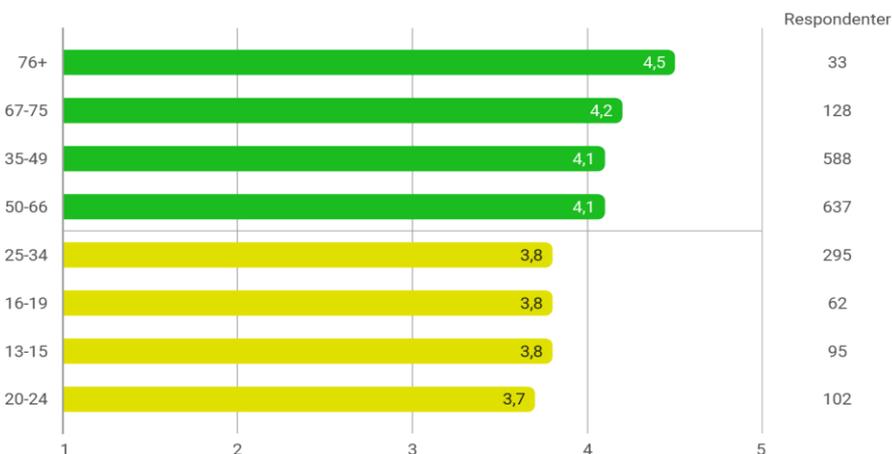
«Eg kan vere meg sjølv fullt ut i min kommune»

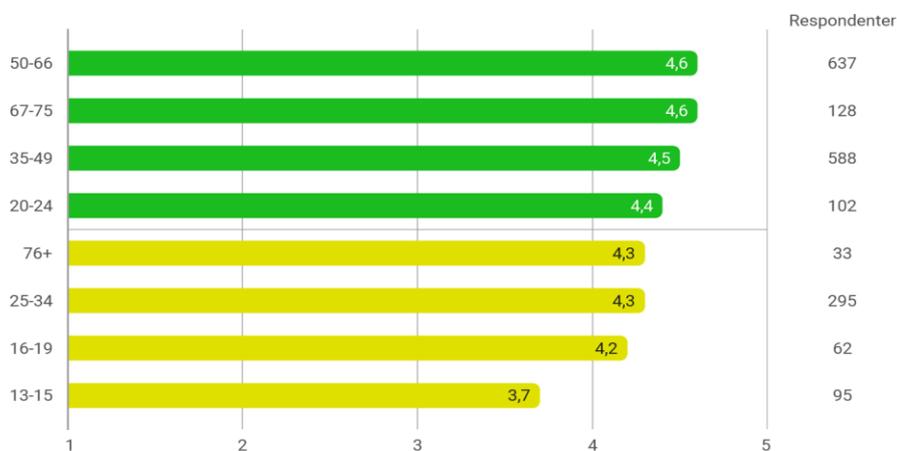
3.1.2 Stadtilhøyrslø: Fordelt på alder

Figurane viser gjennomsnitt på skalaen ueinig (1) til einig (5).

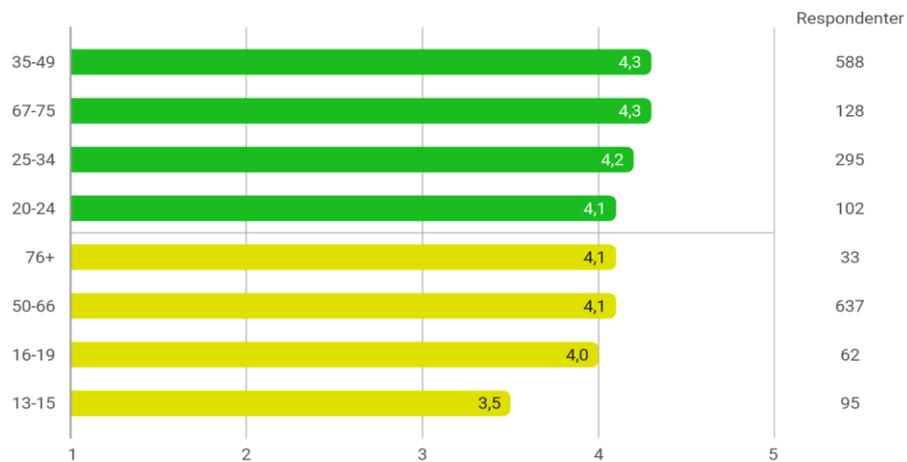
«Eg føler meg inkludert og delaktig i lokalsamfunnet der eg bur»

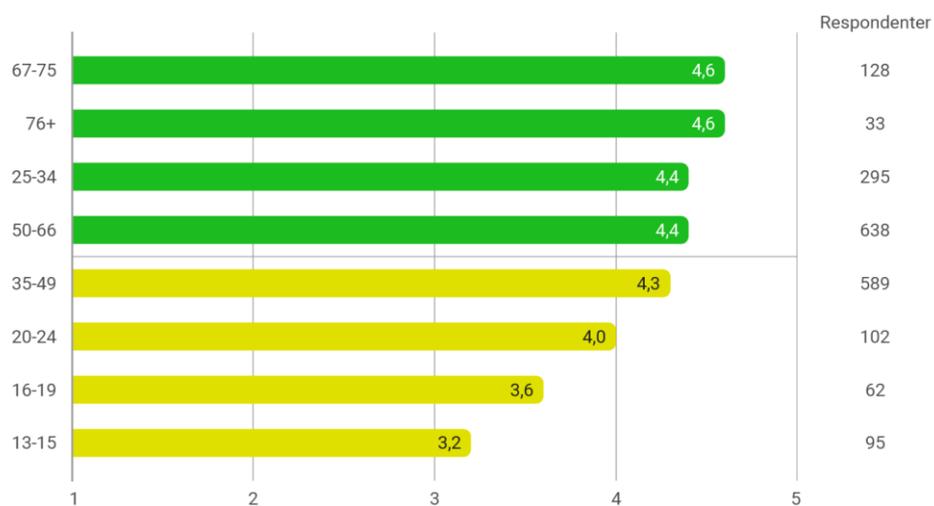
«Landskapet og naturen i kommunen betyr mykje for min identitet»

«Eg er engasjert i utviklinga av kommunen»

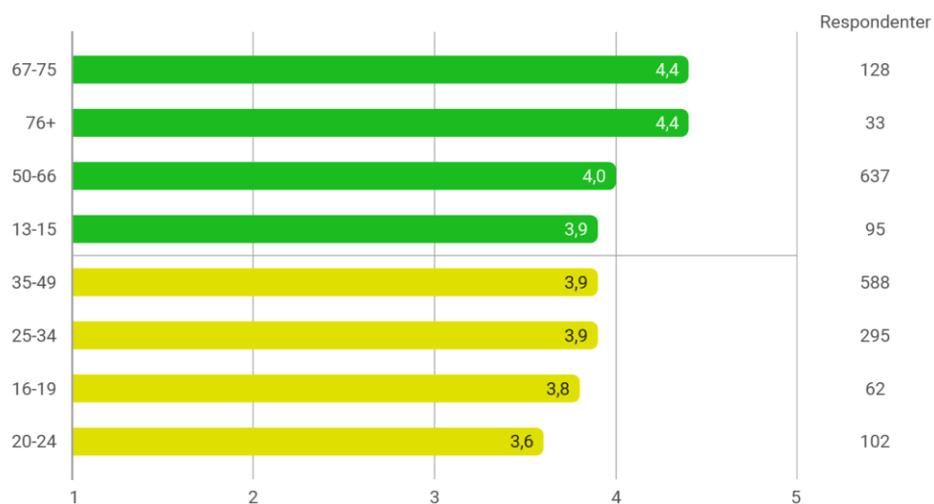
«Eg ønskjer å bu i kommunen i framtida»

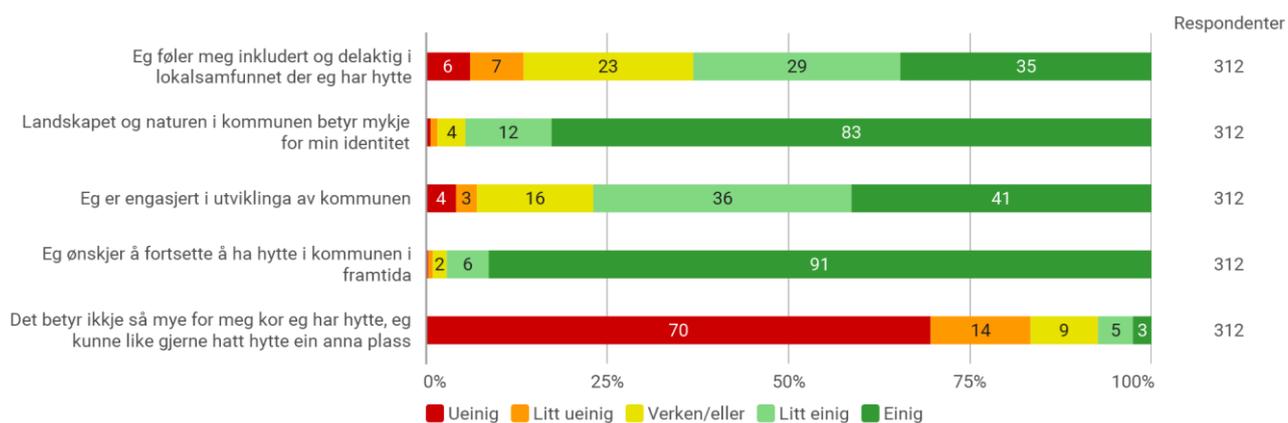
«Det betyr ikkje så mye for meg kor eg bur, og eg kunne like gjerne budd ein annan stad»

«Eg kan vere meg sjølv fullt ut i min kommune»

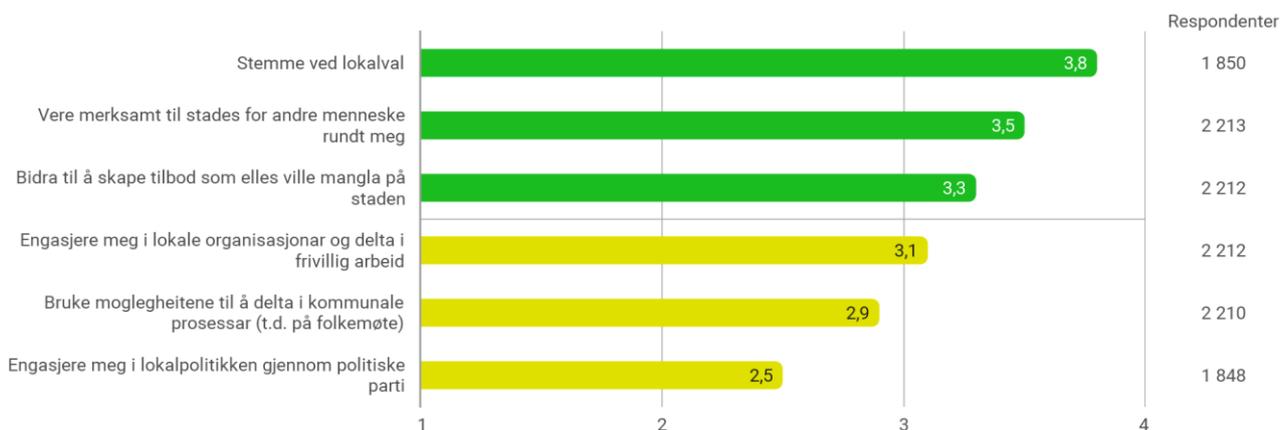
3.1.3 Stadtilhøyrslø: Deltidsbuarar

3.2. Korleis fremmer innbyggjarane sosial berekraft?

Svar på spørsmålet "For å bidra til å skape eit livskraftig og godt lokalsamfunn er det viktig for meg å..."

Figuren viser gjennomsnitt fra skala 1 (uviktig) til 4 (viktig).

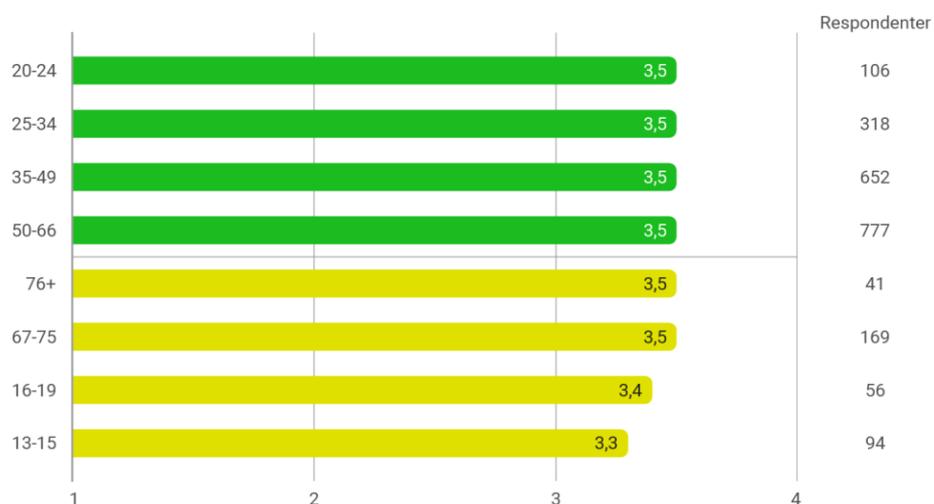

3.2.1 Korleis fremmer innbyggjarane sosial berekraft? Fordelt på alder

Svar på spørsmålet "For å bidra til å skape eit livskraftig og godt lokalsamfunn er det viktig for meg å..."

Figuren viser gjennomsnitt frå skala 1 (uviktig) til 4 (viktig).

«Vere merksam til stades for andre menneske rundt meg»

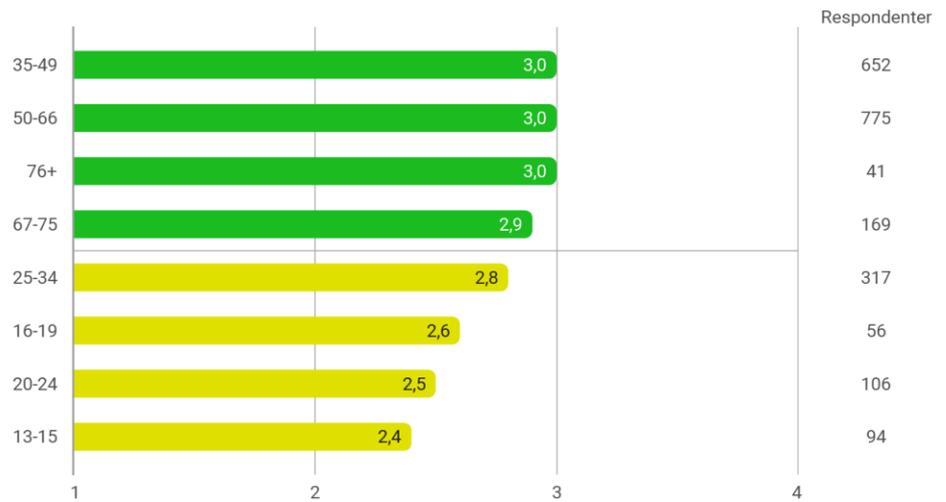
«Engasjere meg i lokale organisasjonar og delta i frivillig arbeid»

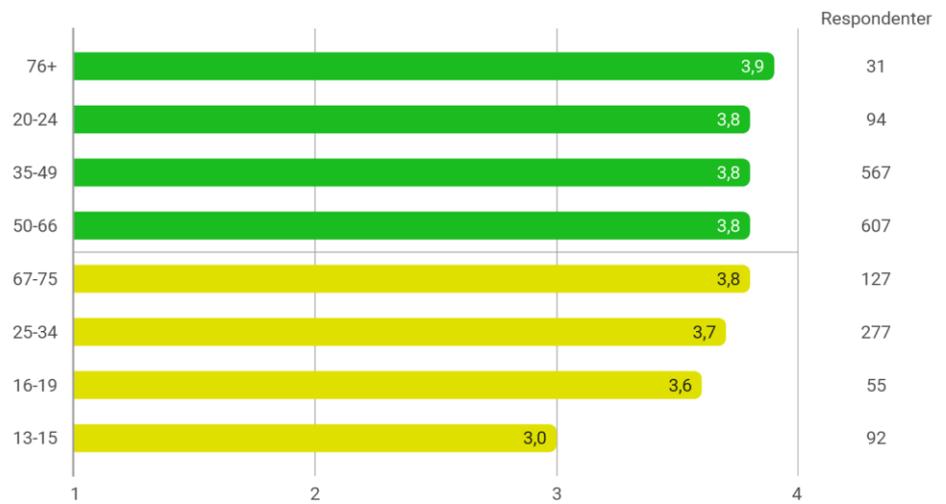
«Engasjere meg i lokalpolitikken gjennom politiske parti»

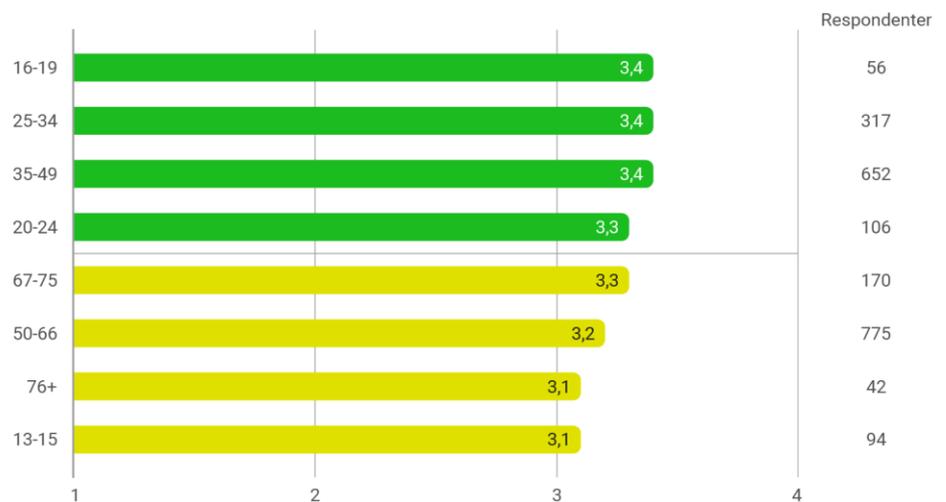
«Bruke moglegheitene til å delta i kommunale prosessar (t.d. på folkemøte)»

«Stemme ved lokalval»

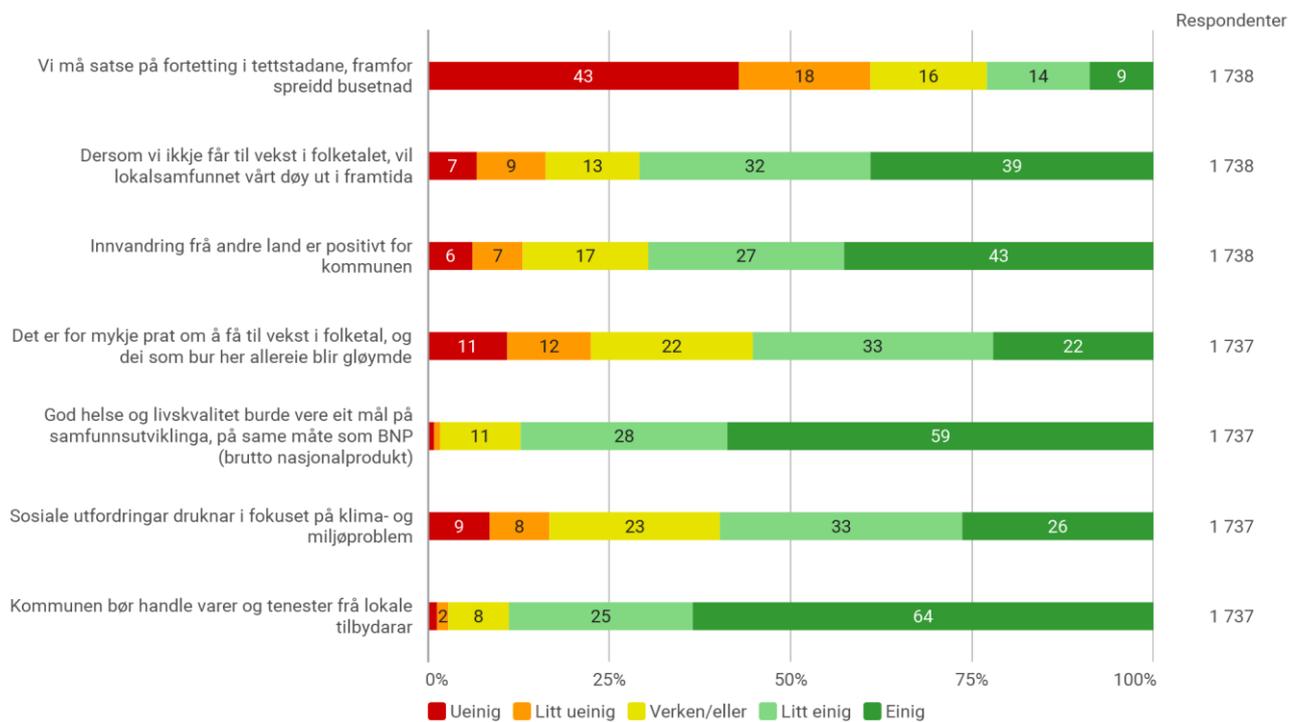

«Bidra til å skape tilbud som elles ville mangla på staden»

3.3. Kva skapar livskraftige lokalsamfunn?

Svar på: "Her ynskjer vi å vite meir om kva du meiner er viktig for å skape eit livskraftig og godt lokalsamfunn."

3.3.1 Kva skapar livskraftige lokalsamfunn? Fordelt på tilknytning til kommunen

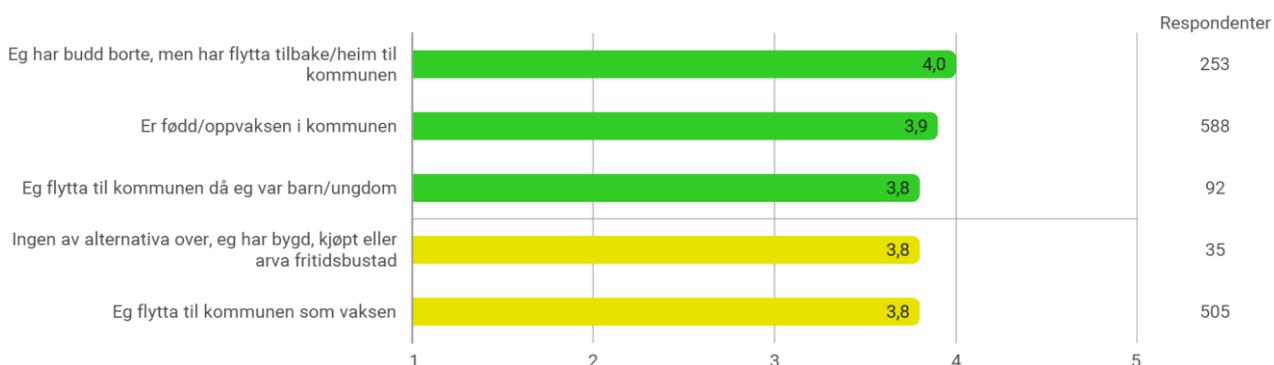
Svar på: "Her ynskjer vi å vite meir om kva du meiner er viktig for å skape eit livskraftig og godt lokalsamfunn."

Figuren viser gjennomsnitt av svara på skala 1 (ueinig) til 5 (einig)

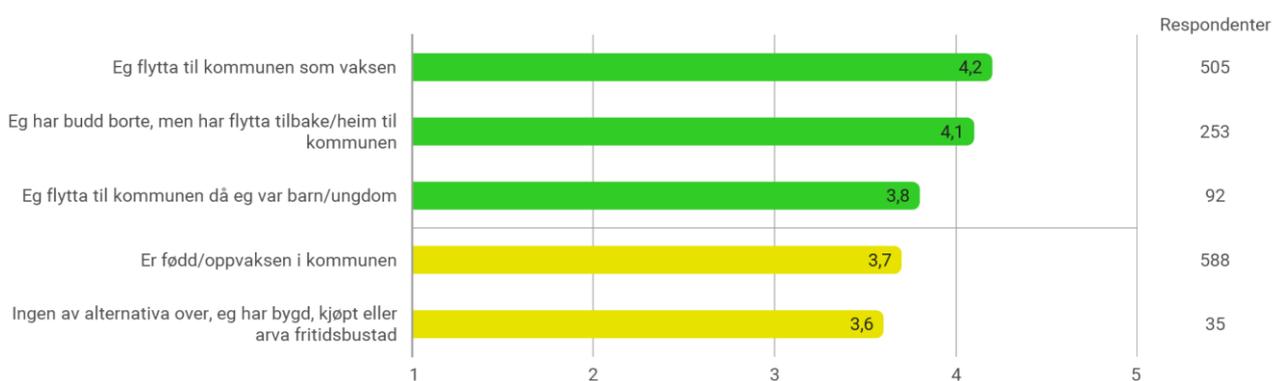
«Vi må satse på fortetting i tettstadane, framfor spreidd busetnad»

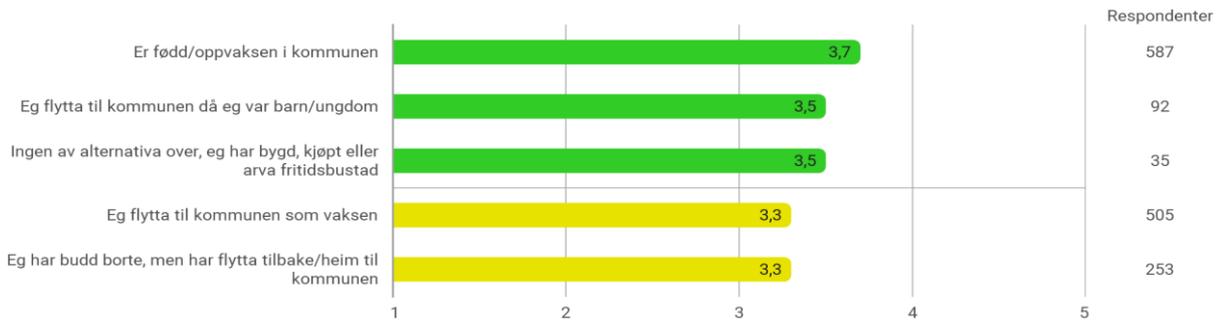
«Dersom vi ikkje får til vekst i folketalet, vil lokalsamfunnet vårt døy ut i framtida»

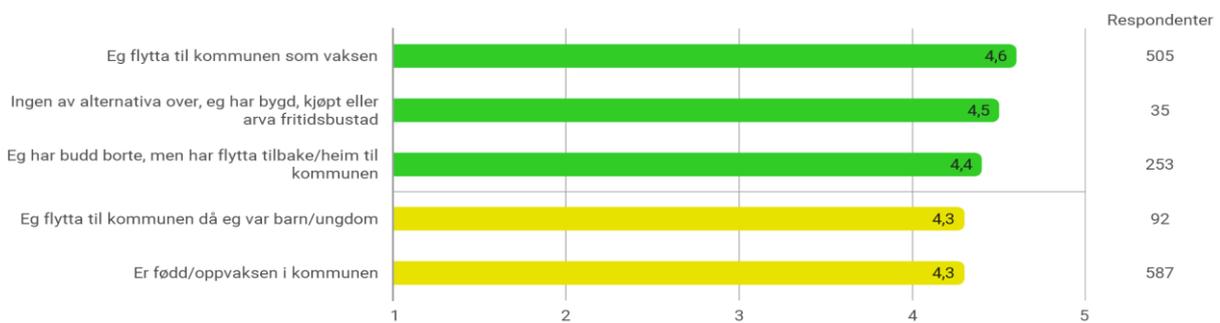
«Innvandring frå andre land er positivt for kommunen»

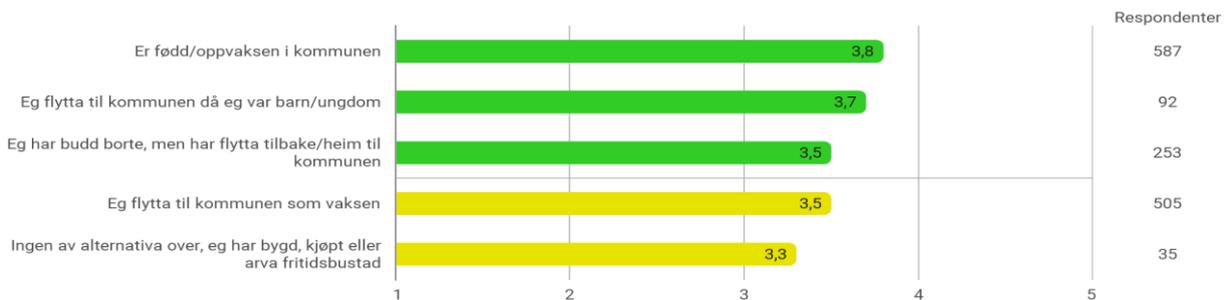
«Det er for mykje prat om å få til vekst i folketal, og dei som bur her allereie blir gløynde»

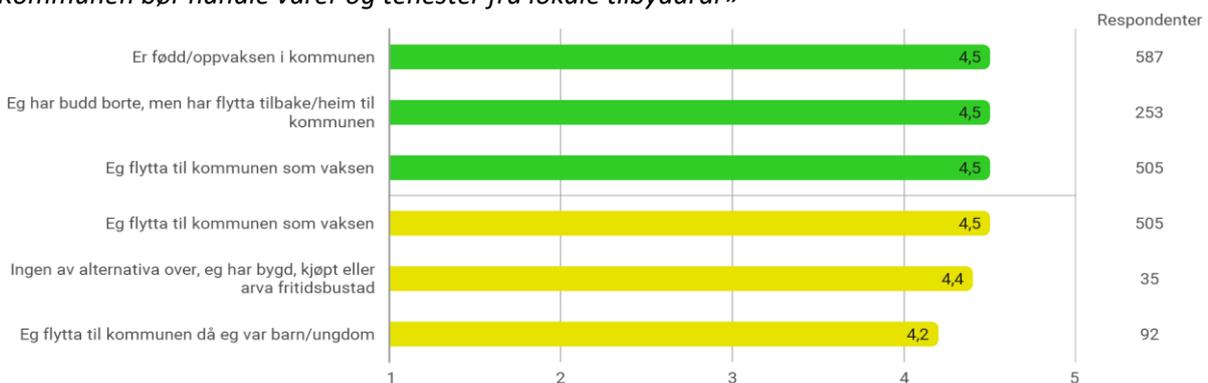
«God helse og livskvalitet burde vere eit mål på samfunnsutviklinga, på same måte som BNP (brutto nasjonalprodukt)»

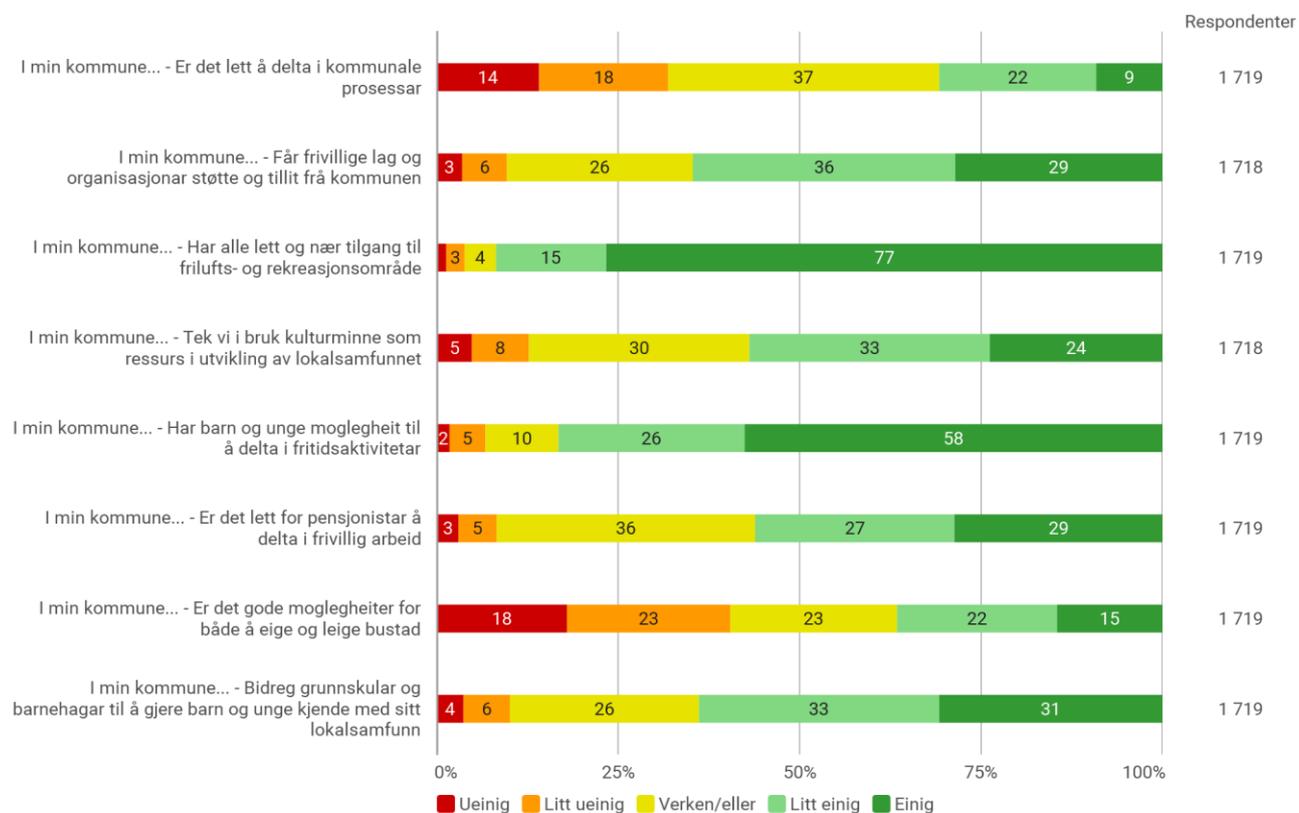
«Sosiale utfordringar druknar i fokuset på klima- og miljøproblem»

«Kommunen bør handle varer og tenester frå lokale tilbydarar»

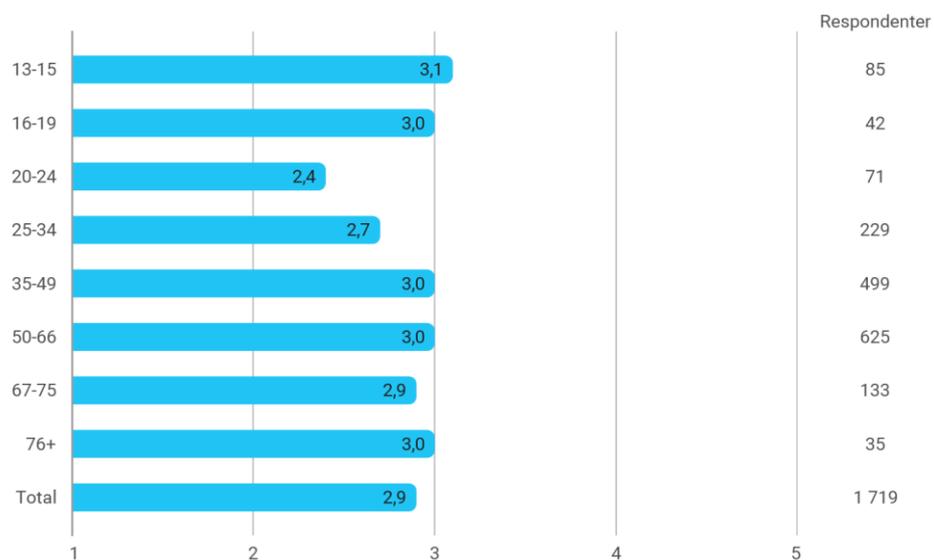
3.4. Kommunal innsats knytt til livskraftige lokalsamfunn

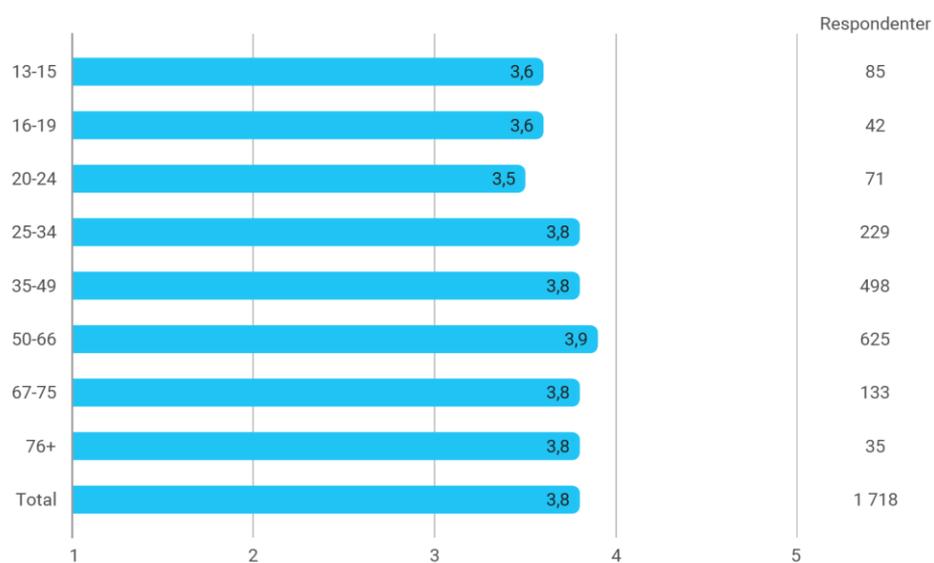
3.4.1 Kommunal innsats: Samanlikning aldersgrupper

Figurane viser gjennomsnitt av svara på skala 1 (ueinig) til 5 (einig)

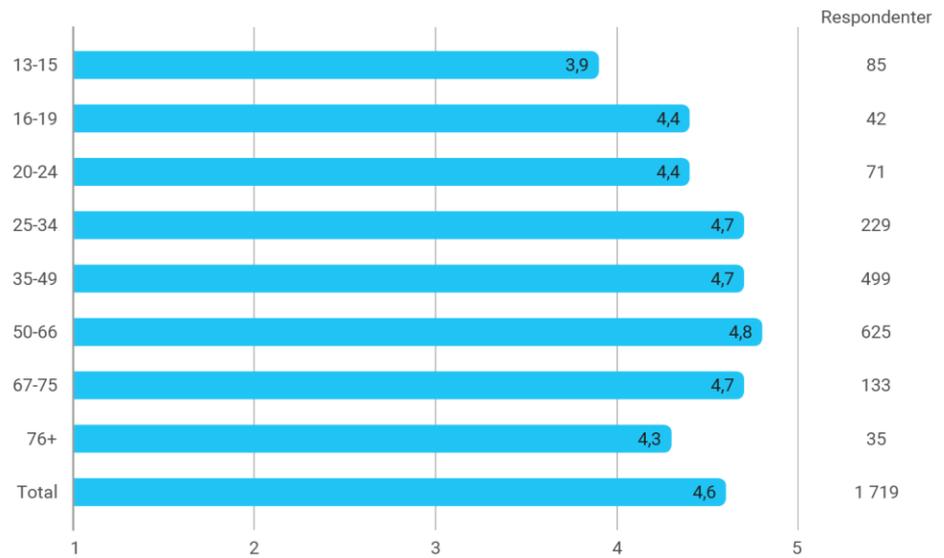
«I min kommune... - Er det lett å delta i kommunale prosessar»

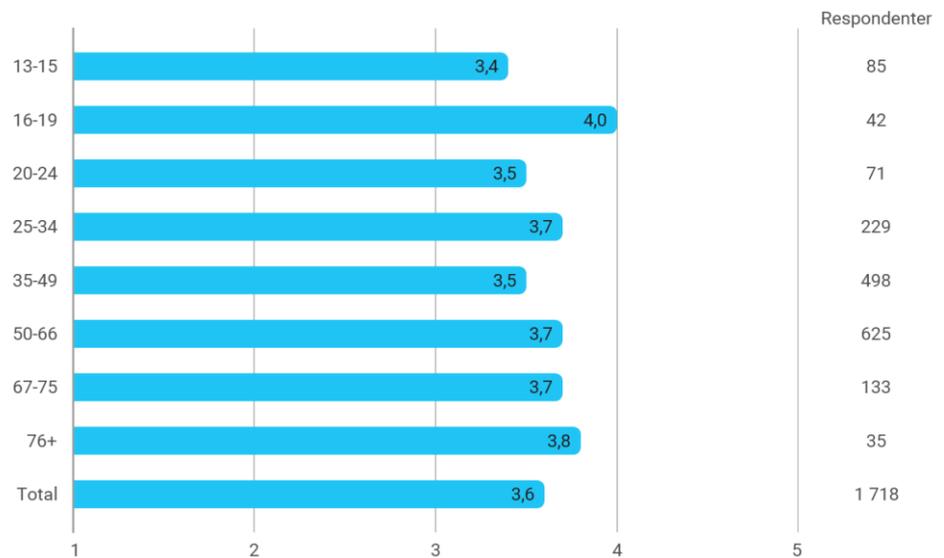
«I min kommune... - Får frivillige lag og organisasjonar støtte og tillit frå kommunen»

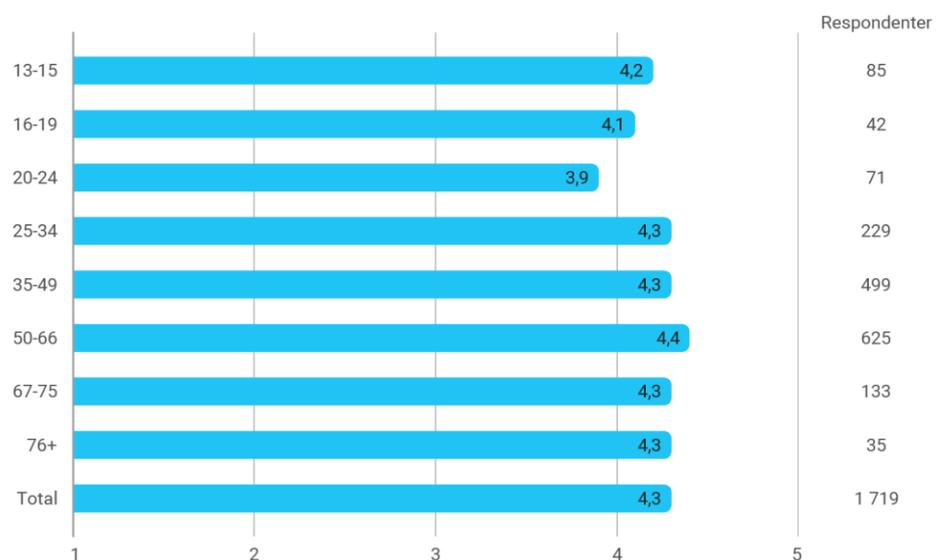
«I min kommune... - Har alle lett og nær tilgang til friluft- og rekreasjonsområde»

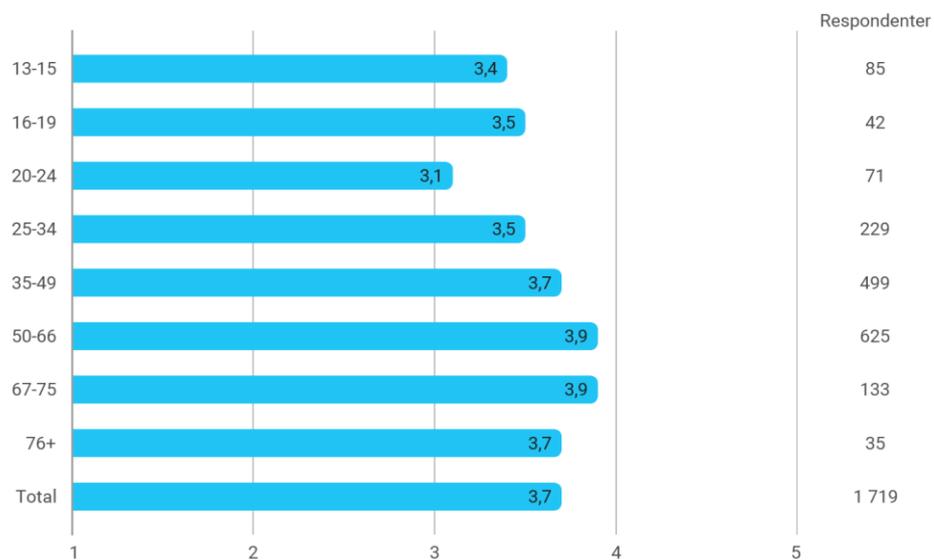
«I min kommune... - Tek vi i bruk kulturminne som ressurs i utvikling av lokalsamfunnet»

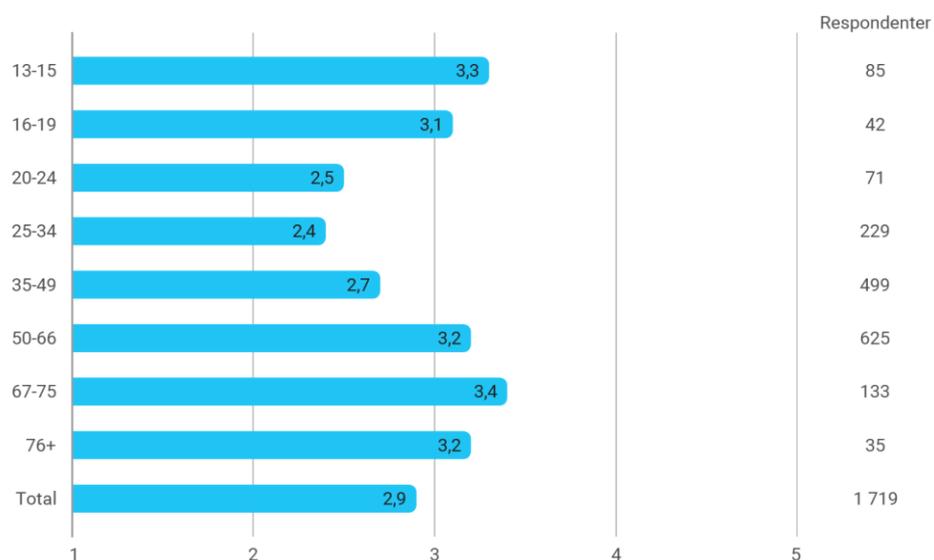
«I min kommune... - Har barn og unge moglegheit til å delta i fritidsaktivitetar»

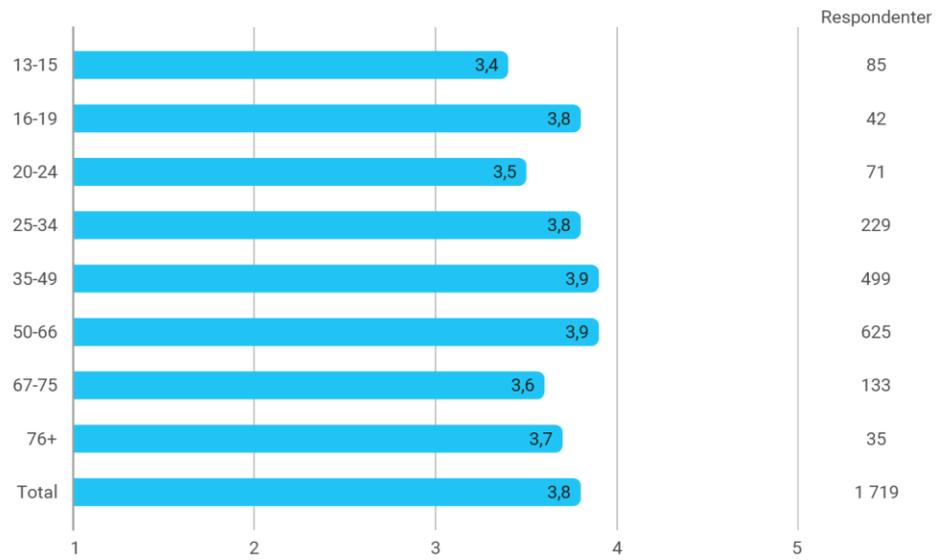
«I min kommune... - Er det lett for pensjonistar å delta i frivillig arbeid»

«I min kommune... - Er det gode moglegheiter for både å eige og leige bustad»

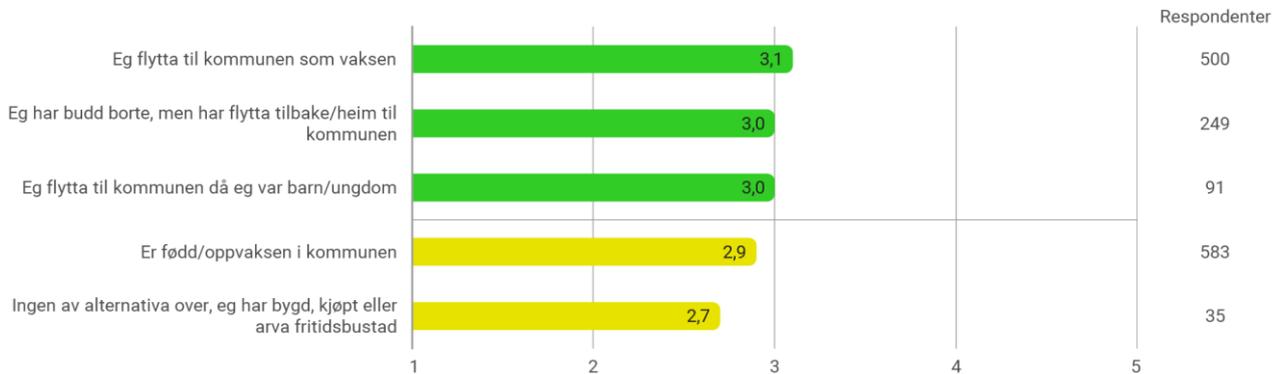
«I min kommune... - Bidreg grunnskular og barnehagar til å gjere barn og unge kjende med sitt lokalsamfunn»

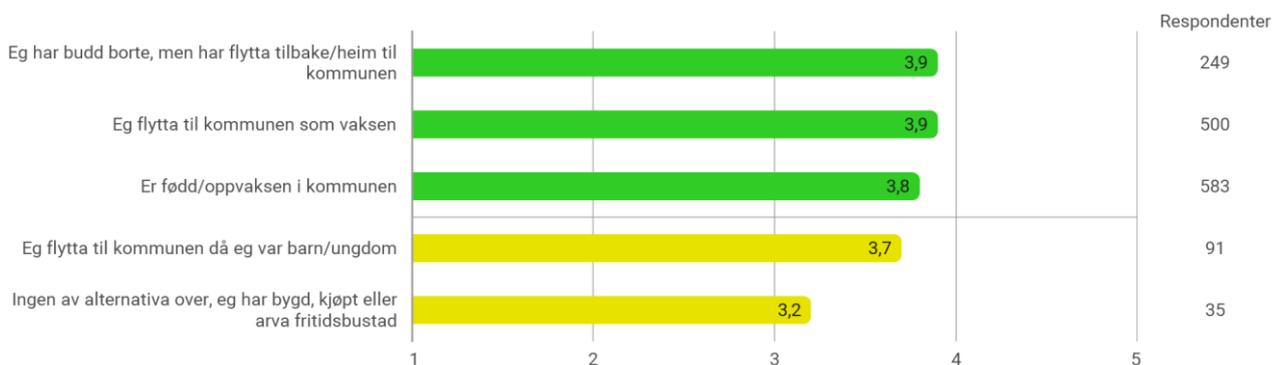
3.4.2 Kommunal innsats: Fordelt på tilknytning til kommunen

Figurane viser gjennomsnitt av svara på skala 1 (ueinig) til 5 (einig)

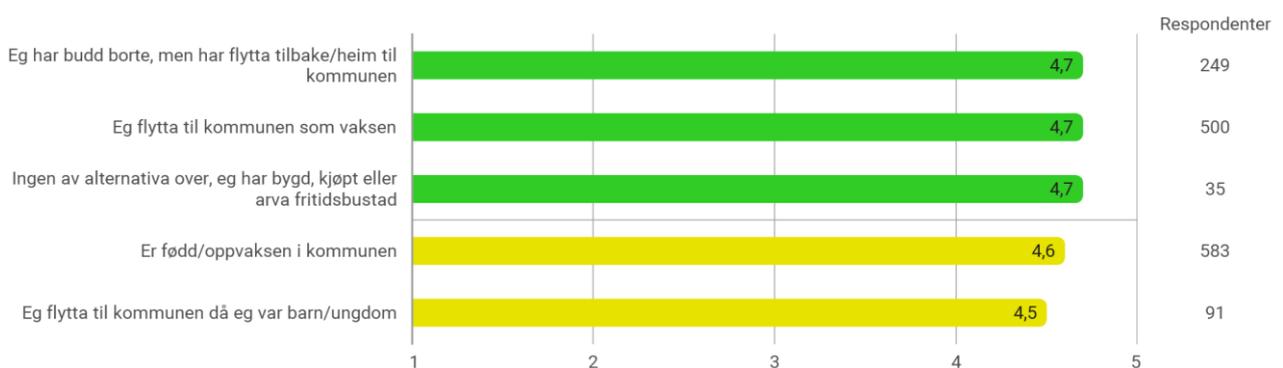
«I min kommune... - Er det lett å delta i kommunale prosessar»

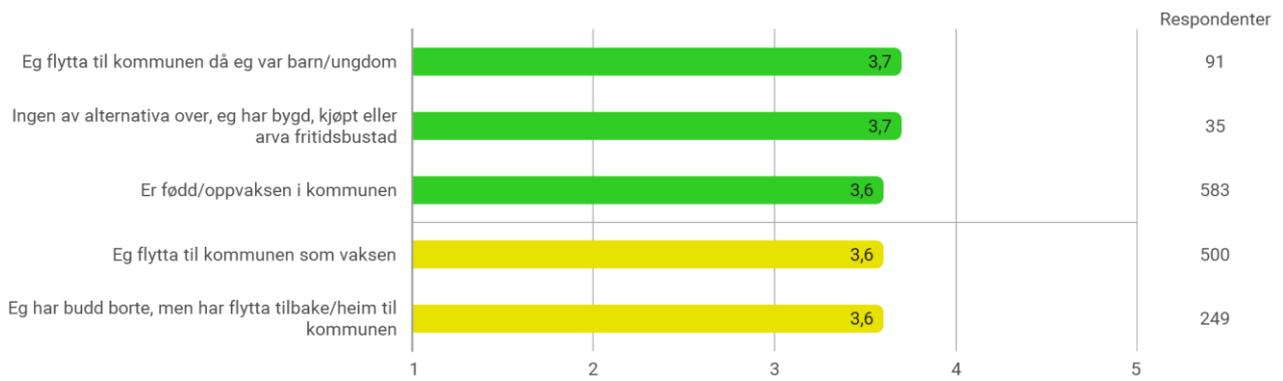
«I min kommune... - Får frivillige lag og organisasjonar støtte og tillit frå kommunen»

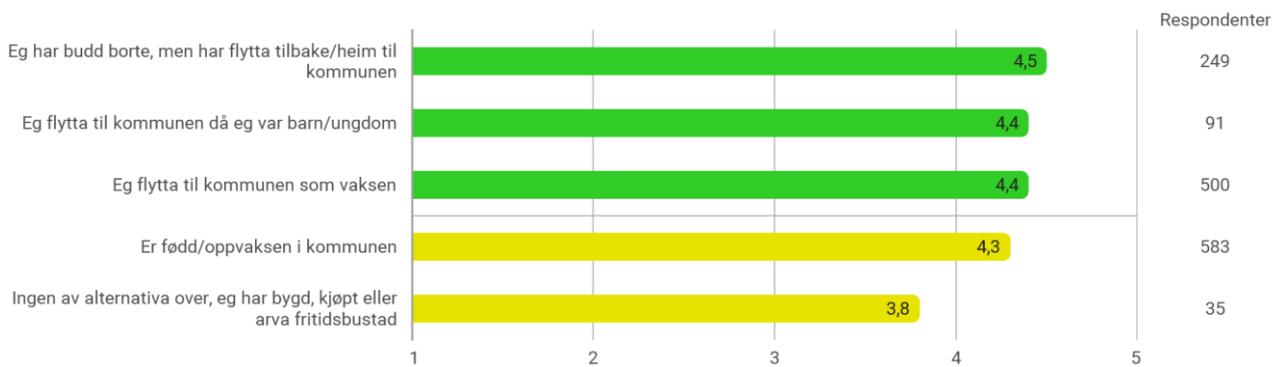
«I min kommune... - Har alle lett og nær tilgang til friluft- og rekreasjonsområde»

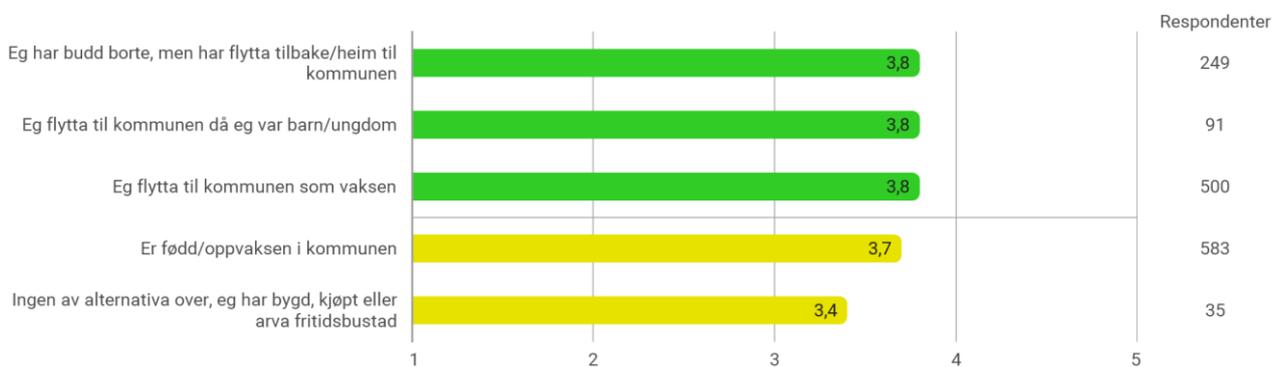
«I min kommune... - Tek vi i bruk kulturminne som ressurs i utvikling av lokalsamfunnet»

«I min kommune... - Har barn og unge moglegheit til å delta i fritidsaktivitetar»

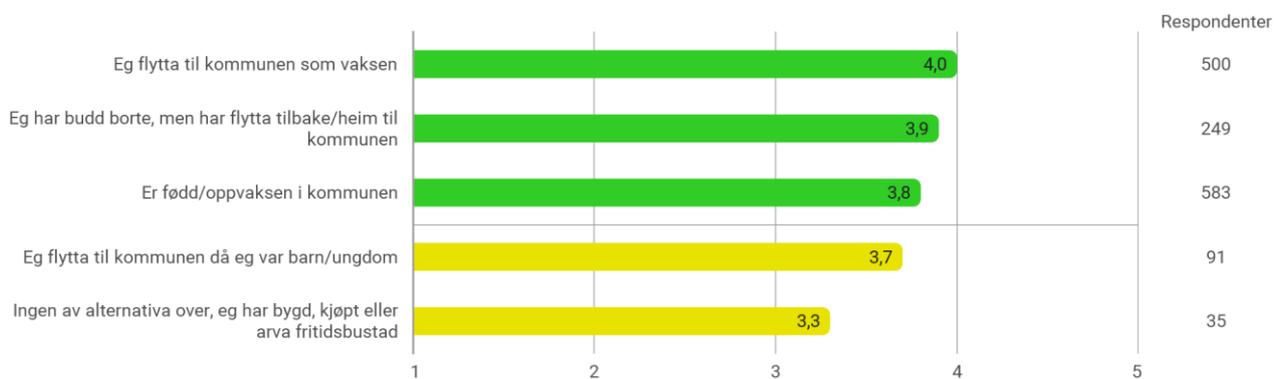
«I min kommune... - Er det lett for pensjonistar å delta i frivillig arbeid»

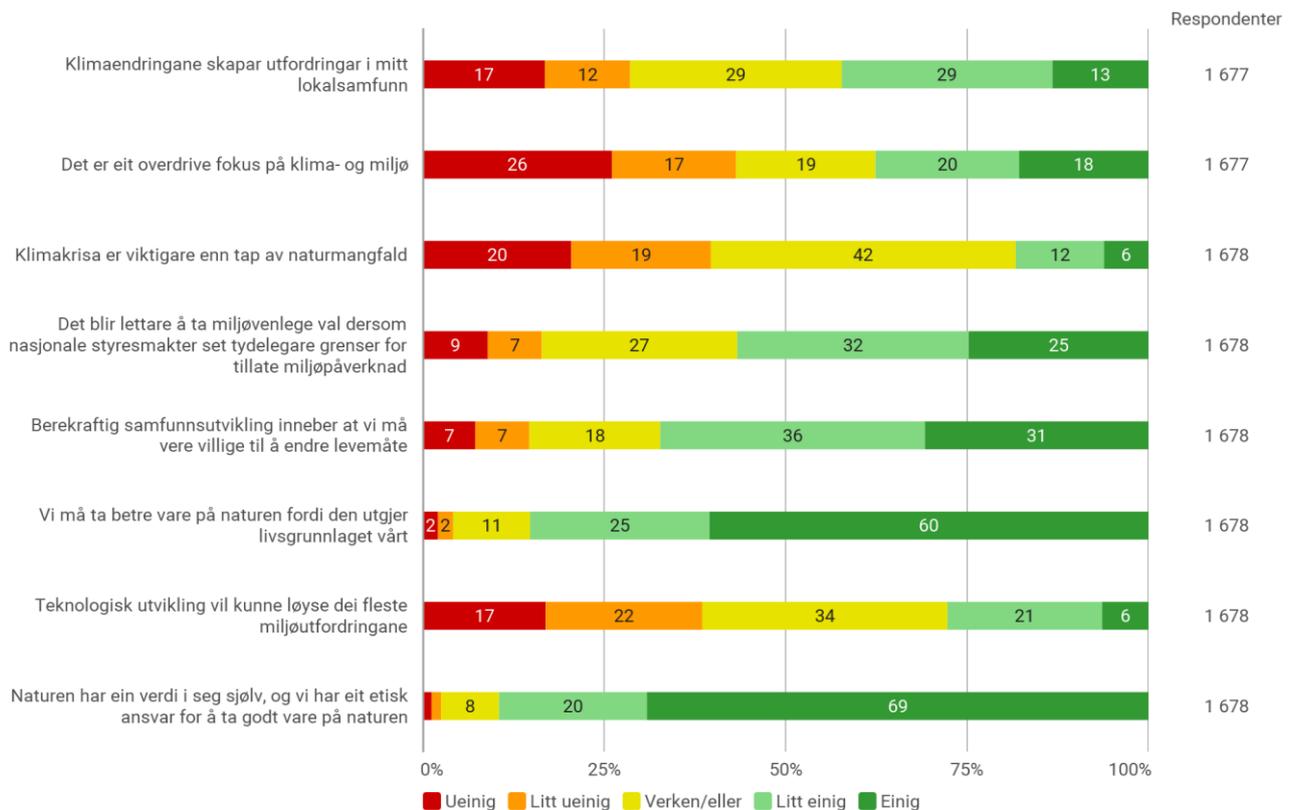
«I min kommune... - Er det gode moglegheiter for både å eige og leige bustad»

«I min kommune... - Bidreg grunnskular og barnehagar til å gjere barn og unge kjende med sitt lokalsamfunn»

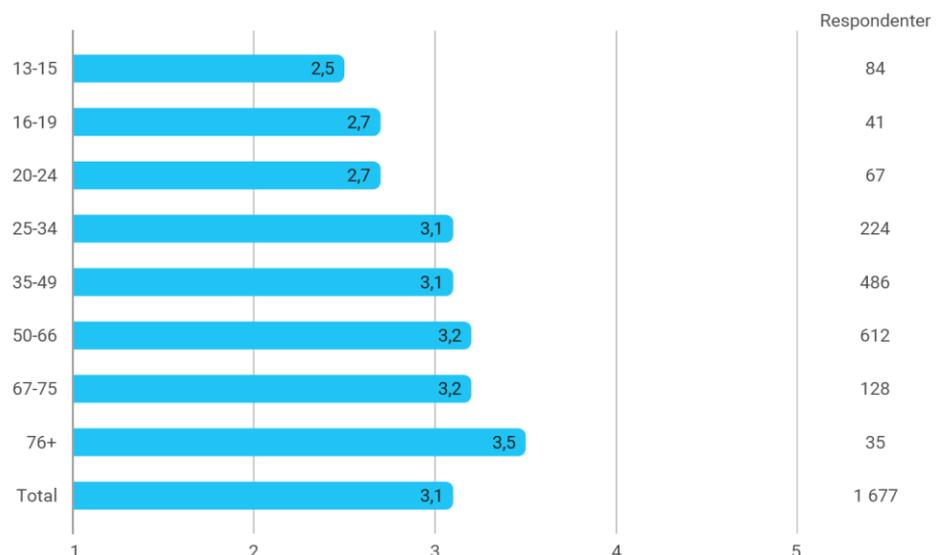
4. Natur og klima

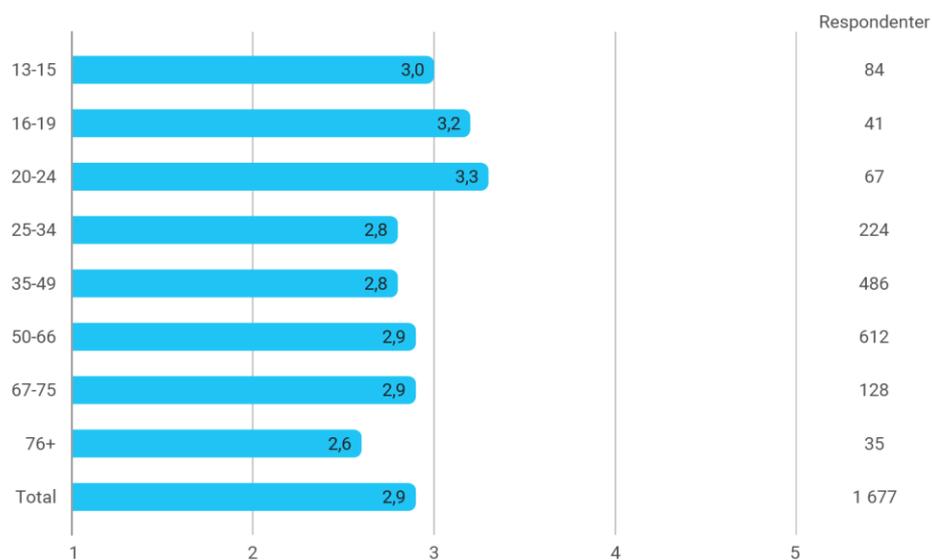
4.1. Natur og klima fordelt på alder

Figurane viser gjennomsnitt av svara på skala 1 (ueinig) til 5 (einig)

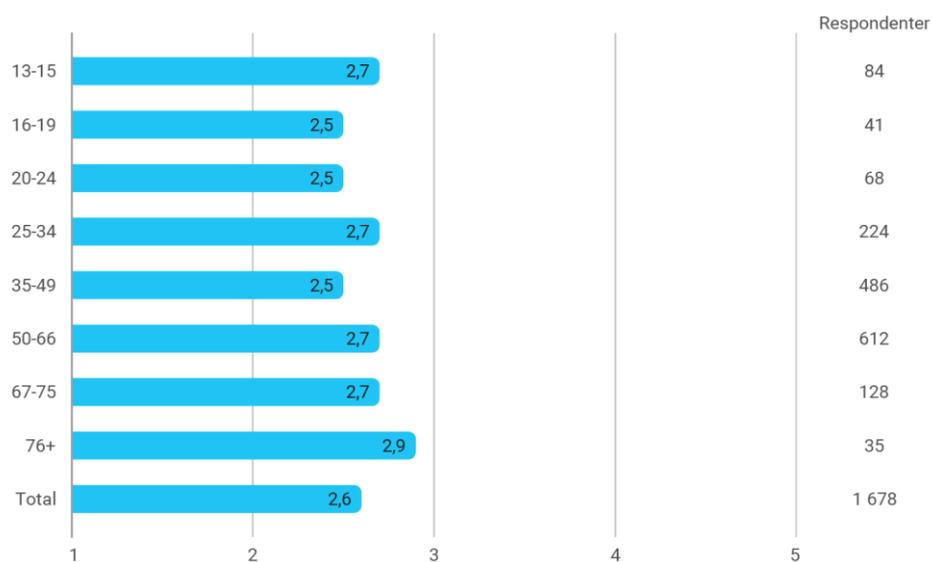
«Klimaendringane skapar utfordringar i mitt lokalsamfunn»

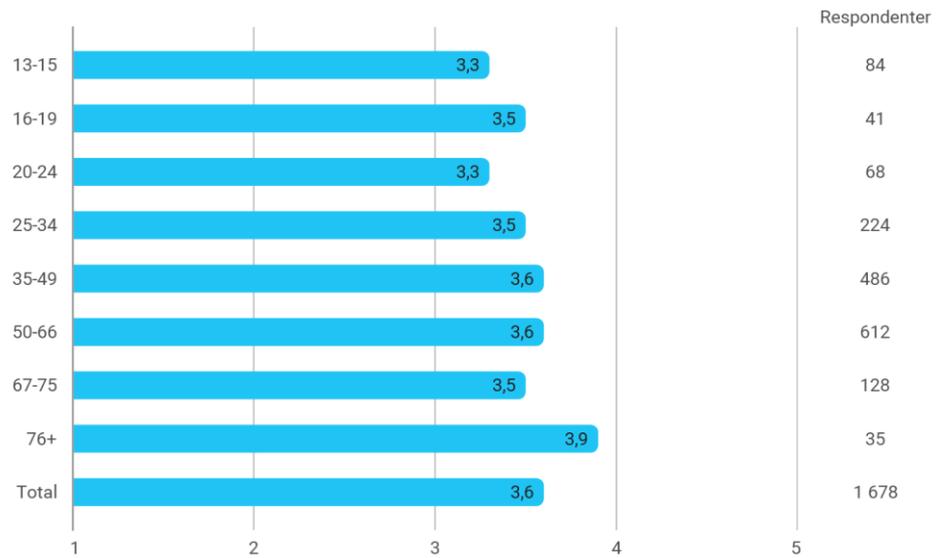
«Det er eit overdrive fokus på klima- og miljø»

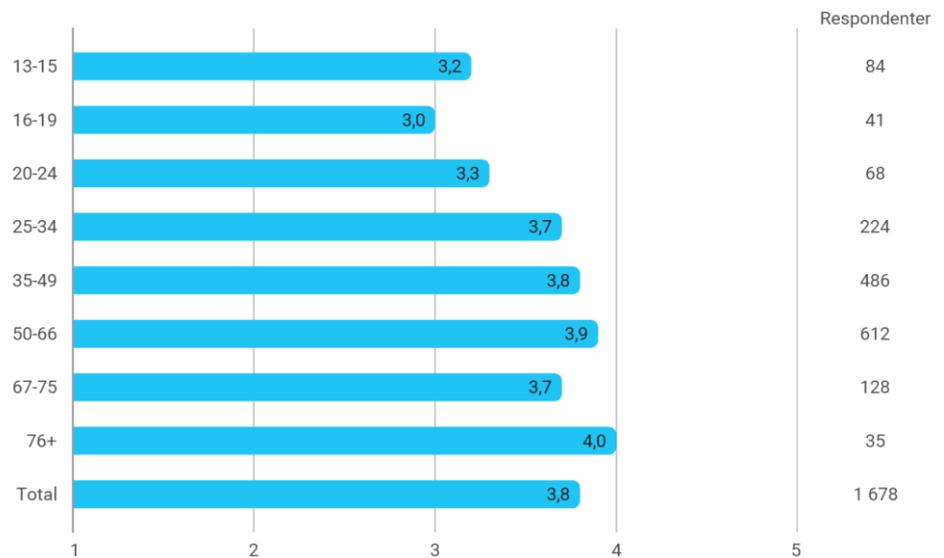
«Klimakrisa er viktigare enn tap av naturmangfald»

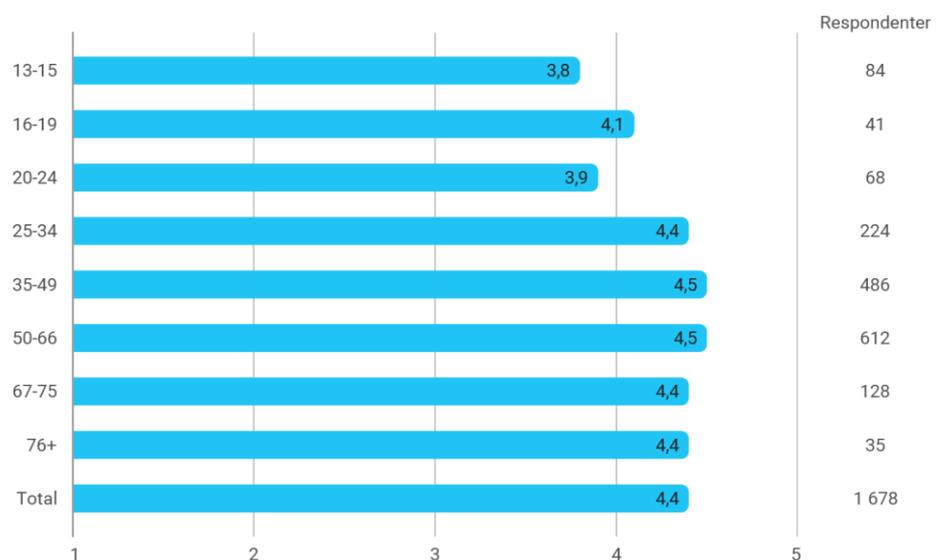
«Det blir lettare å ta miljøvenlege val dersom nasjonale styresmakter set tydelegare grenser for tillate miljøpåverknad»

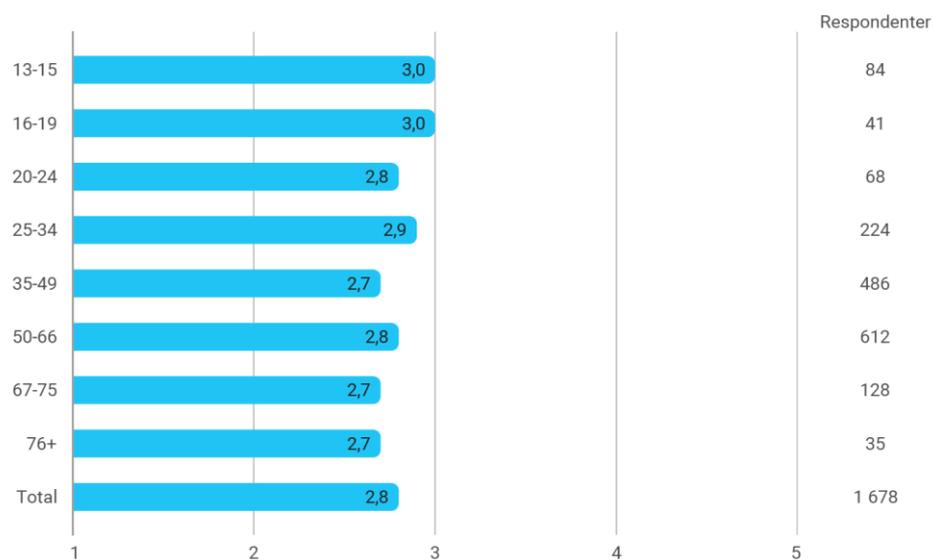
«Berekraftig samfunnsutvikling inneber at vi må vere villige til å endre levemåte»

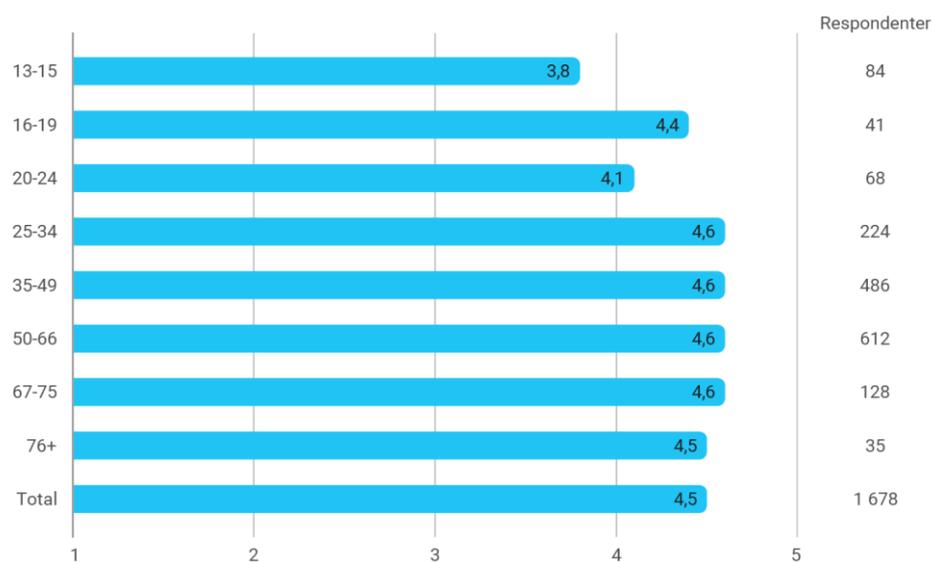
«Vi må ta betre vare på naturen fordi den utgjer livsgrunnlaget vårt»

«Teknologisk utvikling vil kunne løyse dei fleste miljøutfordringane»

«Naturen har ein verdi i seg sjølv, og vi har eit etisk ansvar for å ta godt vare på naturen»

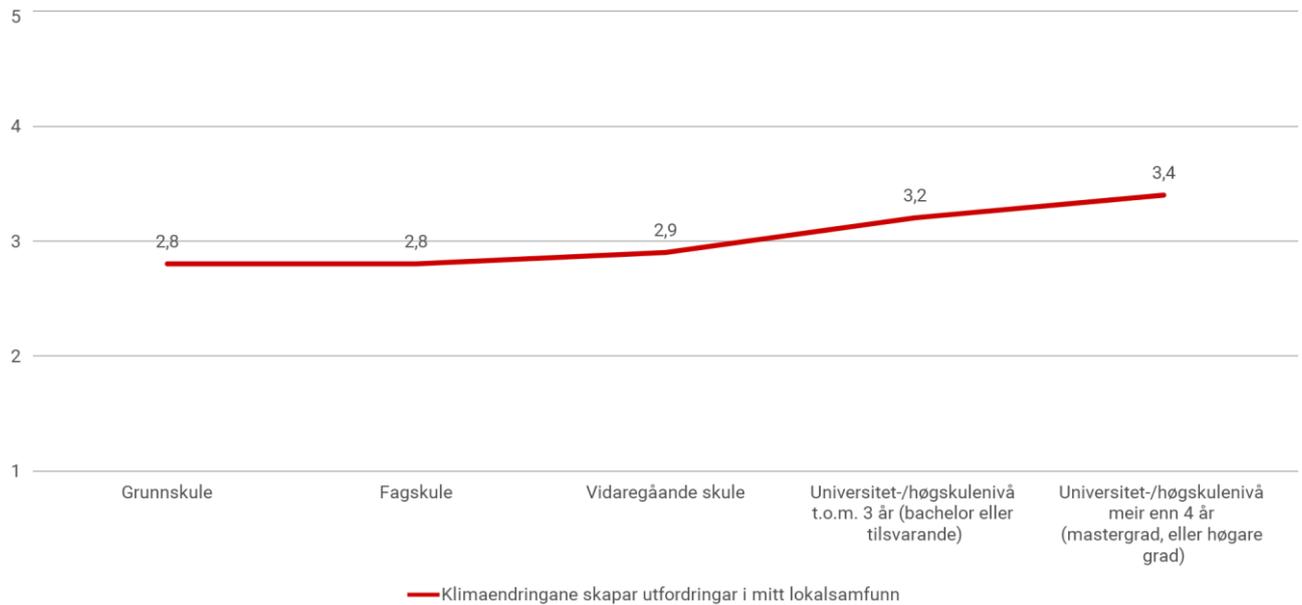

4.2. Natur og klima fordelt på utdanningsnivå

Svar fordelt på høyest fullførte utdanning (respondenter over 20 år).

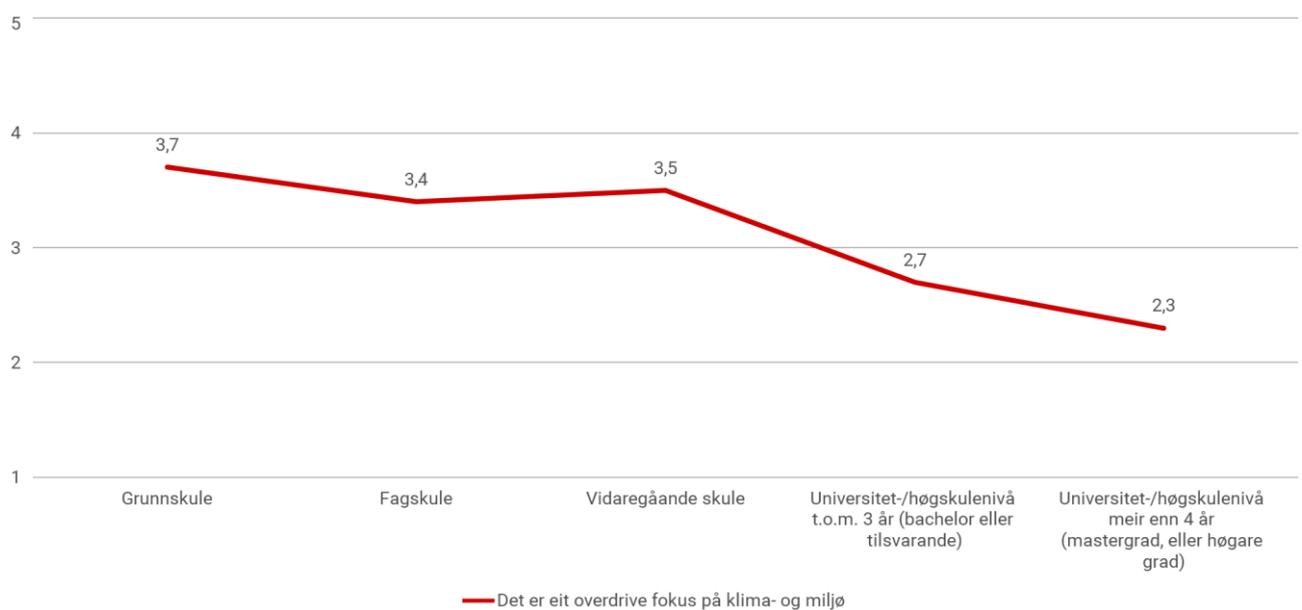
Korrelasjoner oppgitt ved effektstørrelse og signifikants etter hver figur.

«Klimaendringene skaper utfordringer i mitt lokalsamfunn»

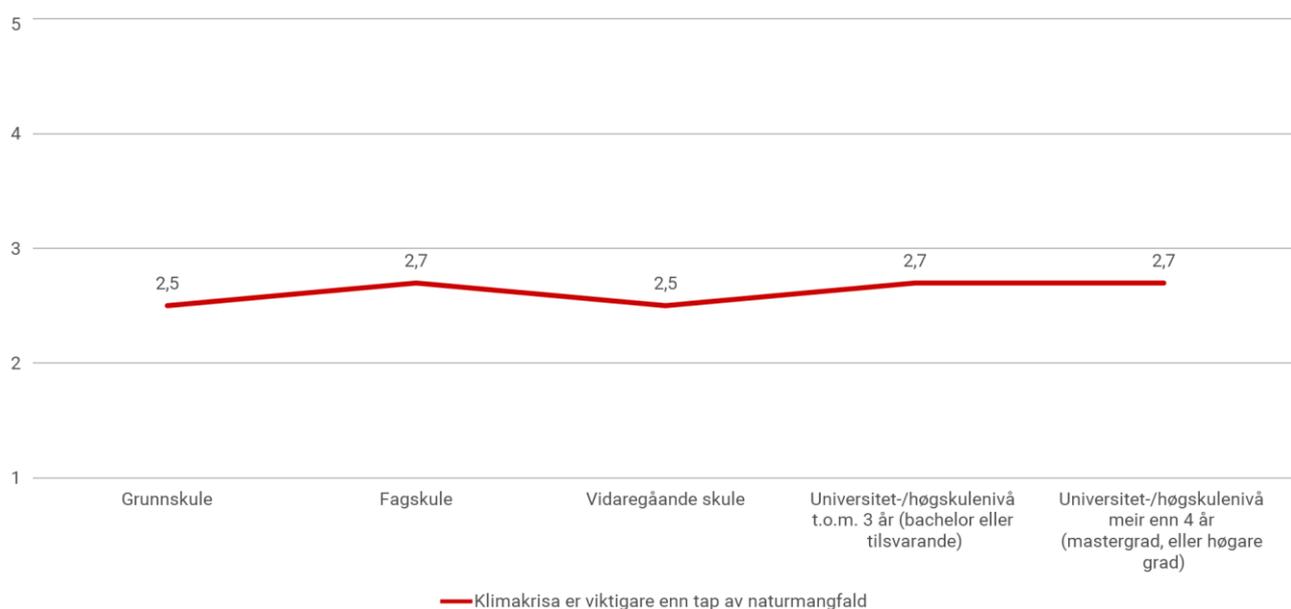
$r = .18, p < .001$

«Det er et overdrevent fokus på klima- og miljø»

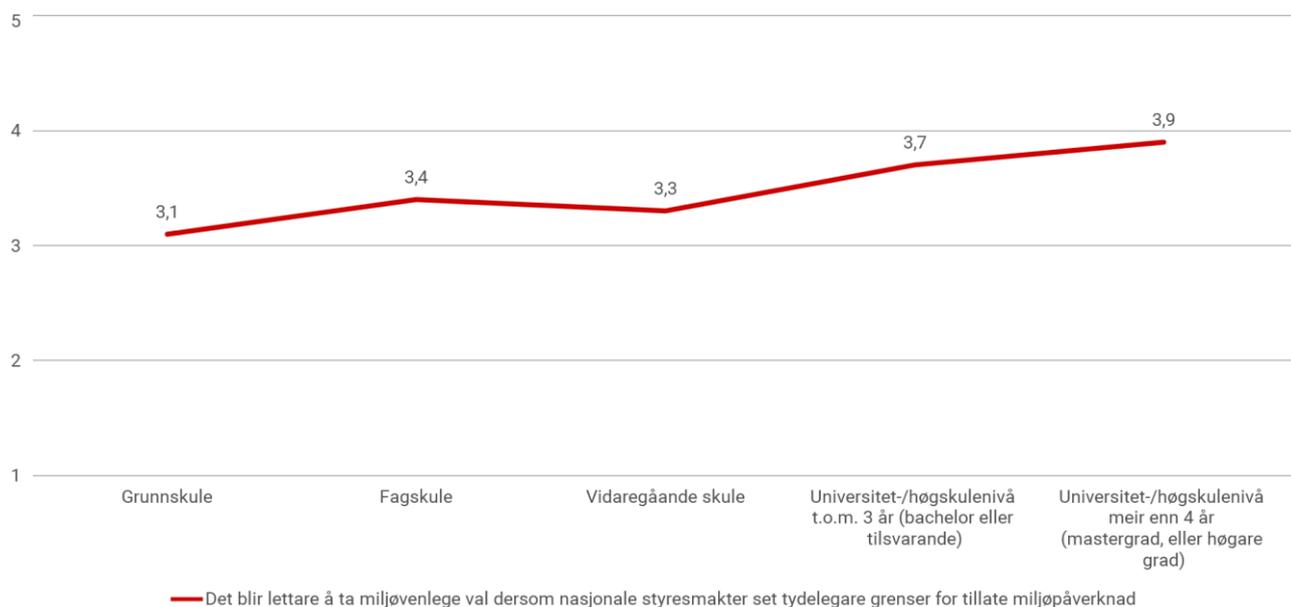
$r = -.33, p < .001$

«Klimakrisa er viktigere enn tap av naturmangfald»

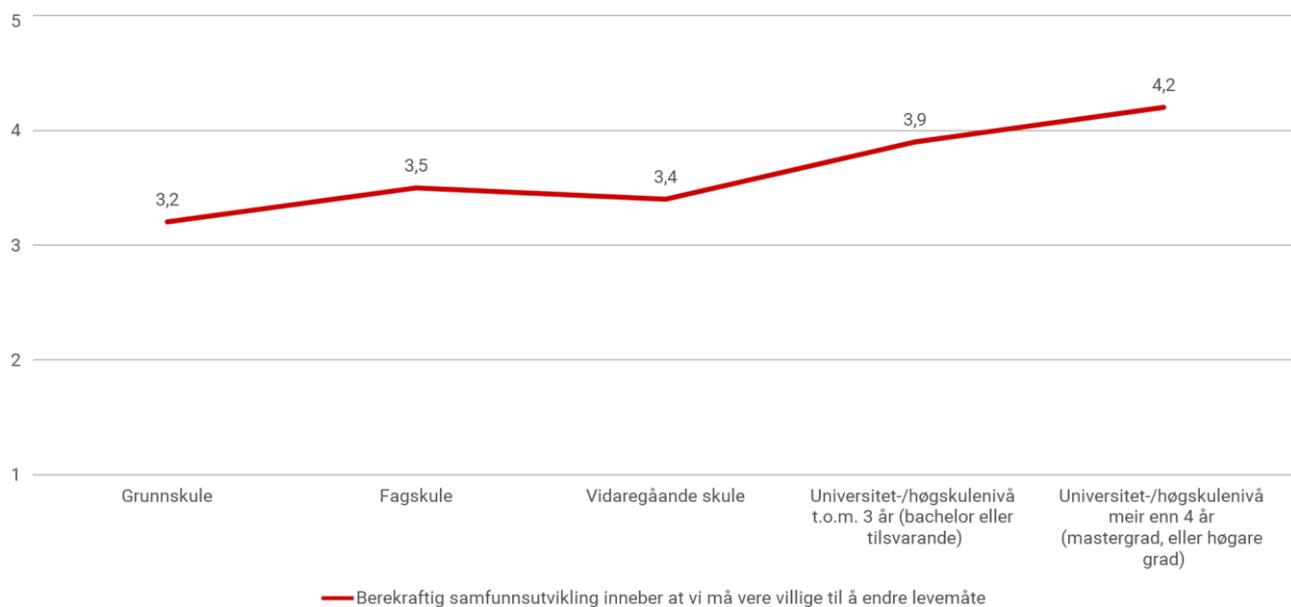
$r = .05, p = .06$

«Det blir lettere å ta miljøvennlige valg dersom nasjonale styresmakter setter tydelegare grenser for tillatt miljøpåverknig»

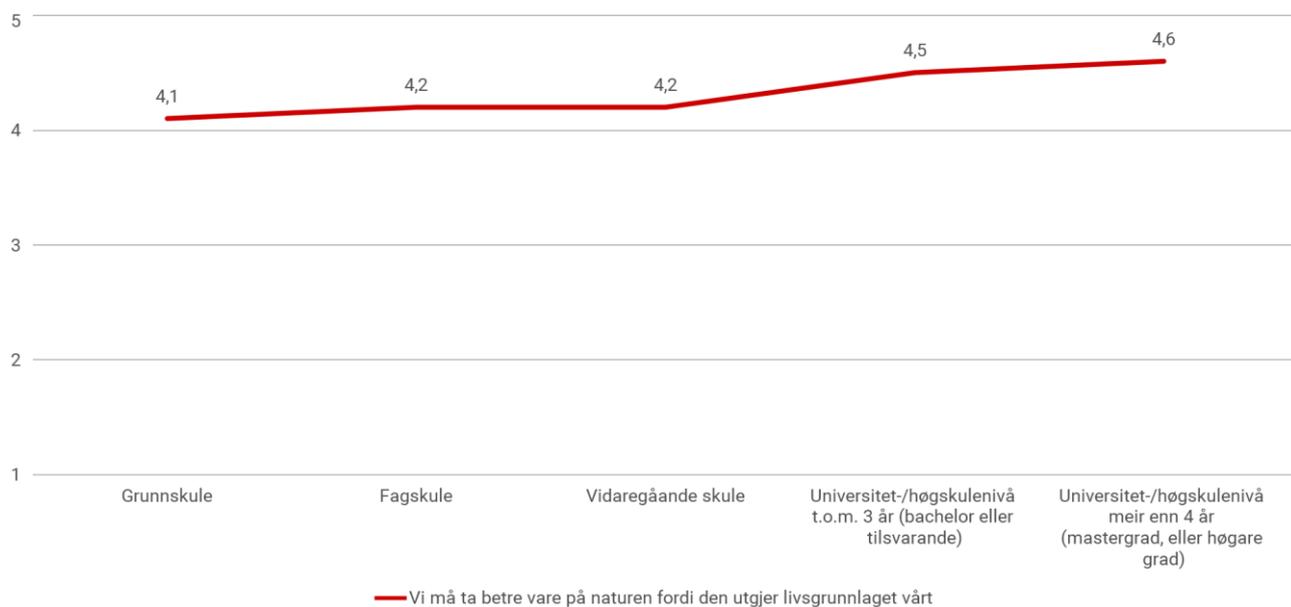
$r = .21, p < .001$

«Bærekraftig samfunnsutvikling innebærer at vi må være villige til å endre levemåte»

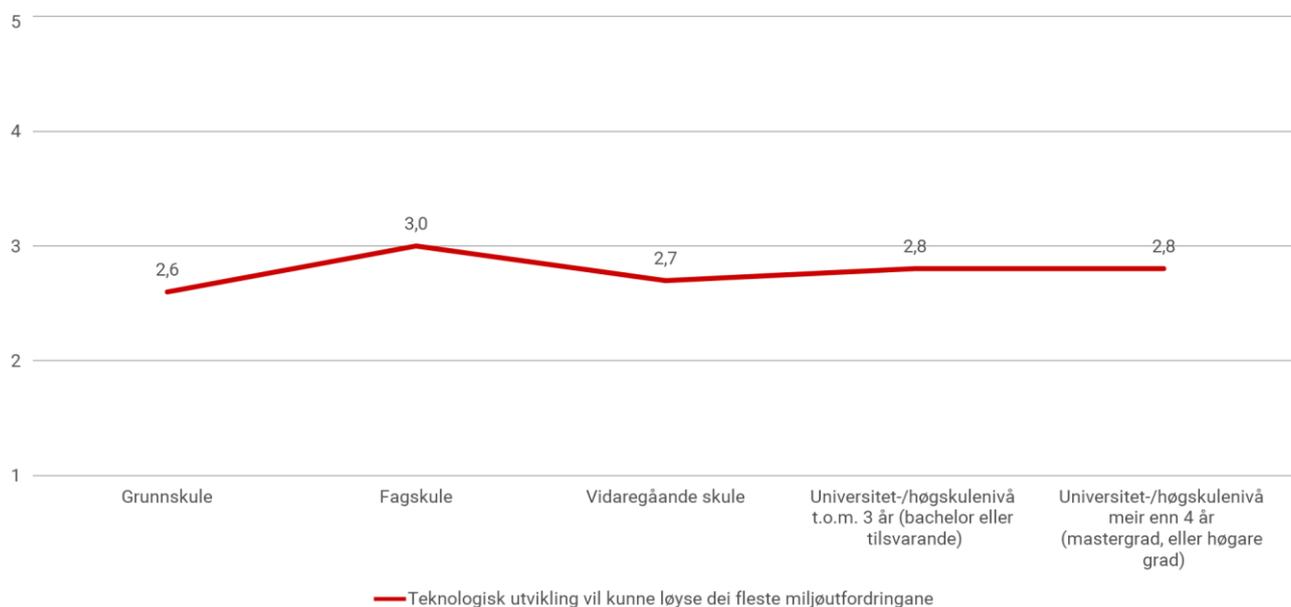
$r = .29, p < .001$

«Vi må ta bedre vare på naturen fordi den utgjør livsgrunnlaget vårt»

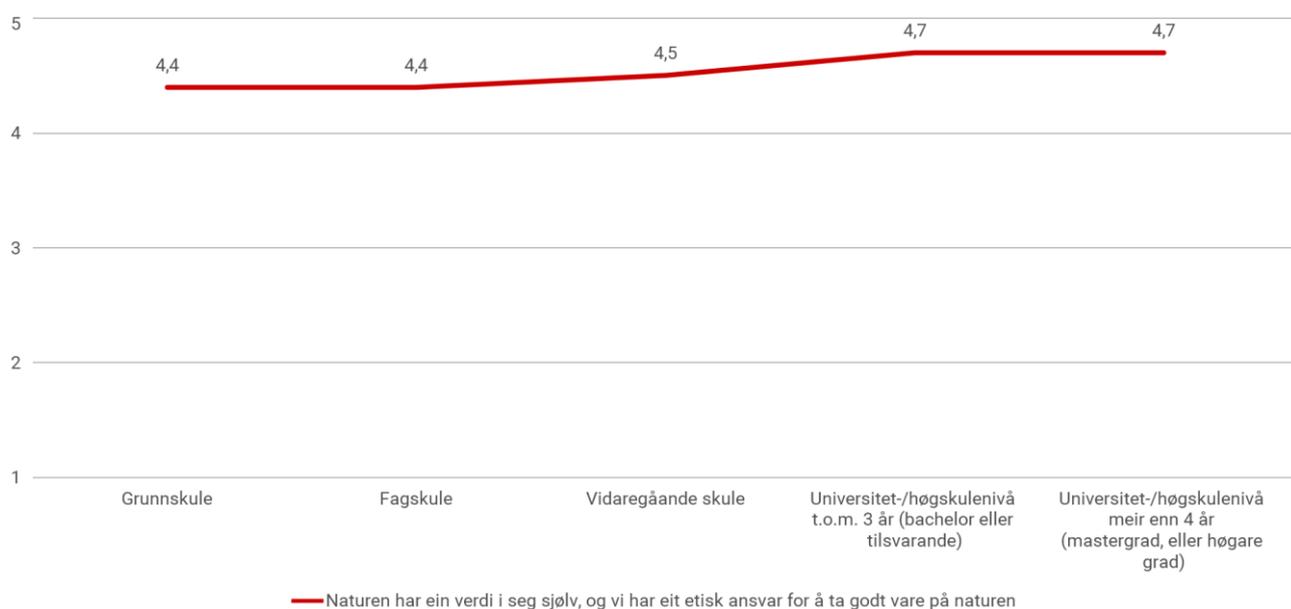
$r = .20, p < .001$

«Teknologisk utvikling vil kunne løse de fleste miljøutfordringene»

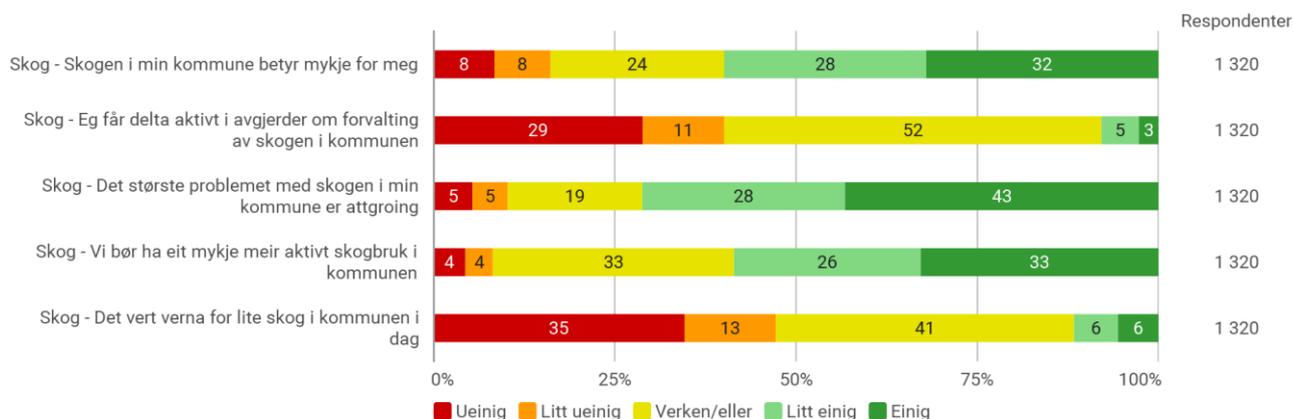
$p = .9$

«Naturen har en verdi i seg selv, og vi har et etisk ansvar for å ta godt vare på naturen»

$r = .15, p < .001$

4.3. Skog

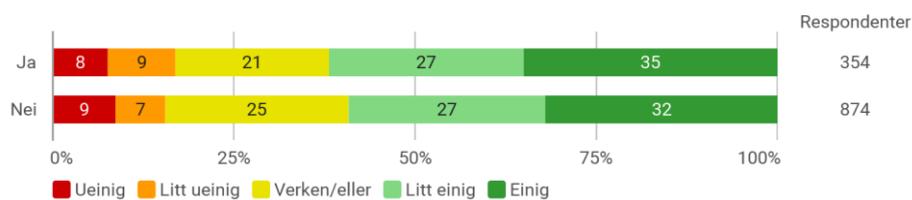

4.3.1 Skog: Samanlikning mellom grunneigarar og andre

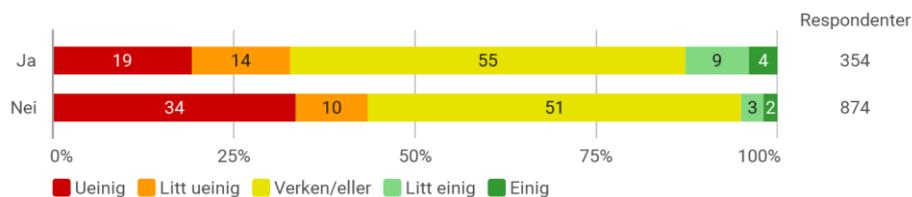
Ja = Eier skog eller annet areal utover bustadtomt

Nei = Eier ikke skog eller annet areal utover bustadtomt

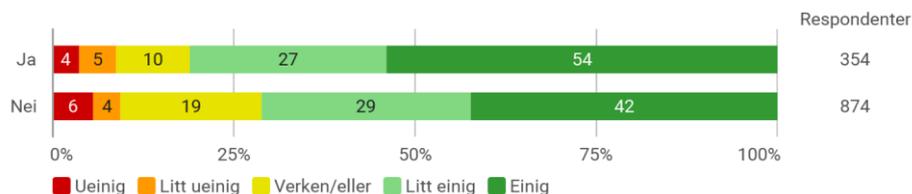
«Skogen i min kommune betyr mykje for meg»

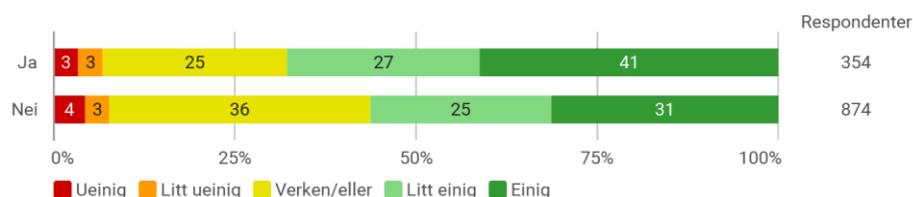
«Eg får delta aktivt i avgjerder om forvaltning av skogen i kommunen»

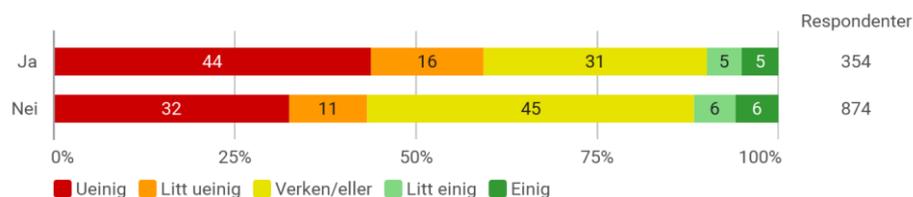
«Det største problemet med skogen i min kommune er attgroing»

«Vi bør ha eit mykje meir aktivt skogbruk i kommunen»

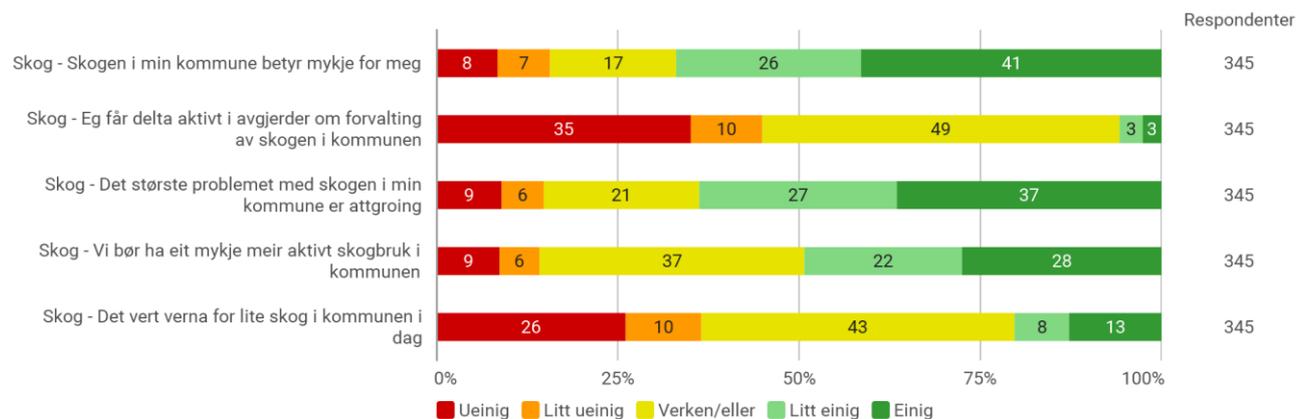

«Det vert verna for lite skog i kommunen i dag»

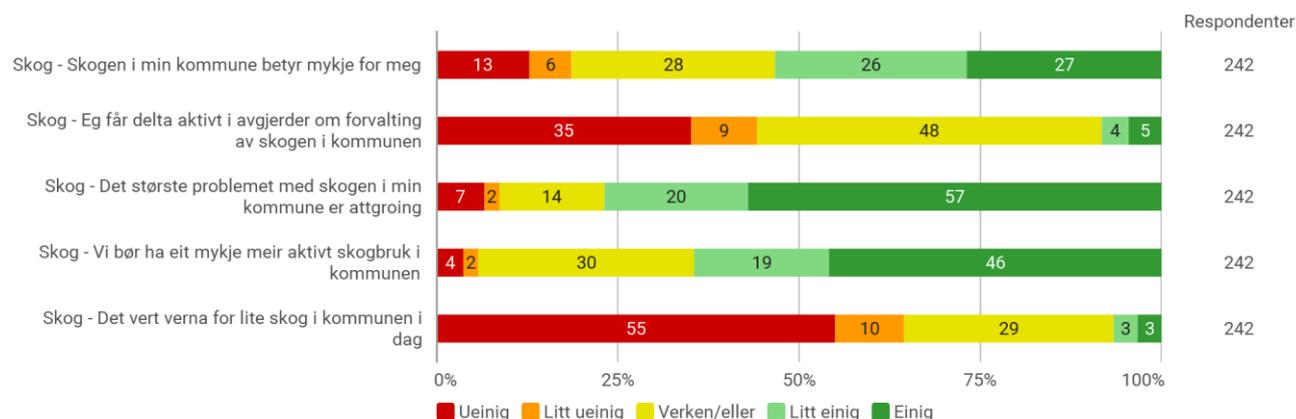

4.3.2 Skog: Samanlikning mellom dei som meiner det er eit overdrive fokus på klima og miljø og ikkje

Dei som er *ueinige* i at det er eit overdrive fokus på klima og miljø:

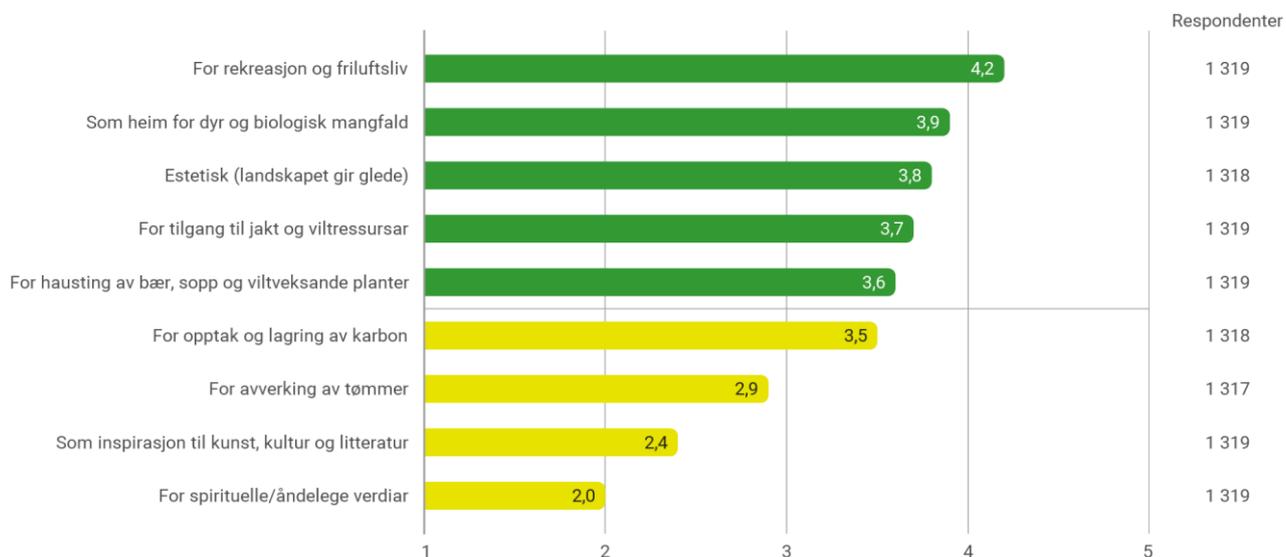

Dei som er *einige* i at det er eit overdrive fokus på klima og miljø:

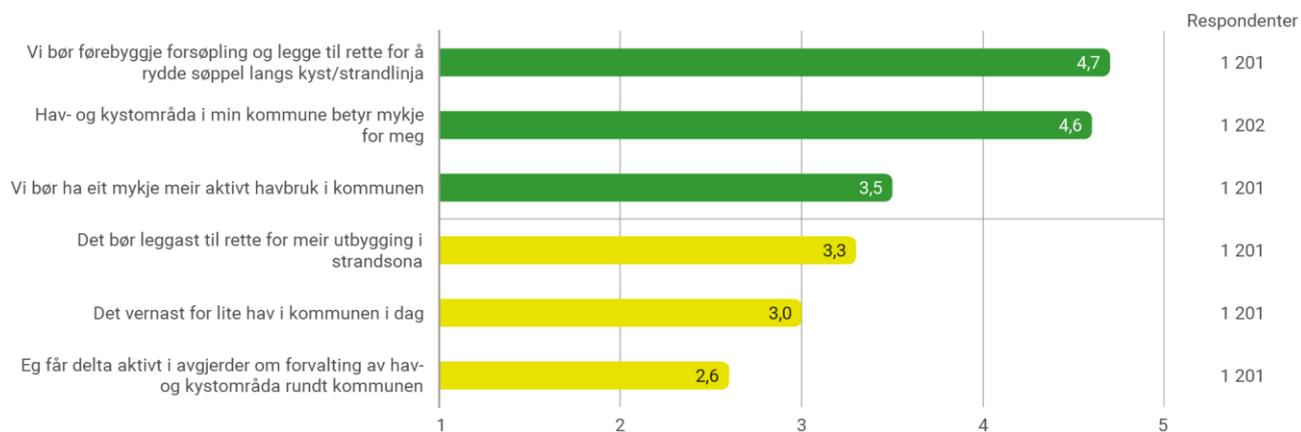

4.4. Verdien av skogen

«På kva måte betyr skogen i kommunen mest for deg og ditt lokalsamfunn?»

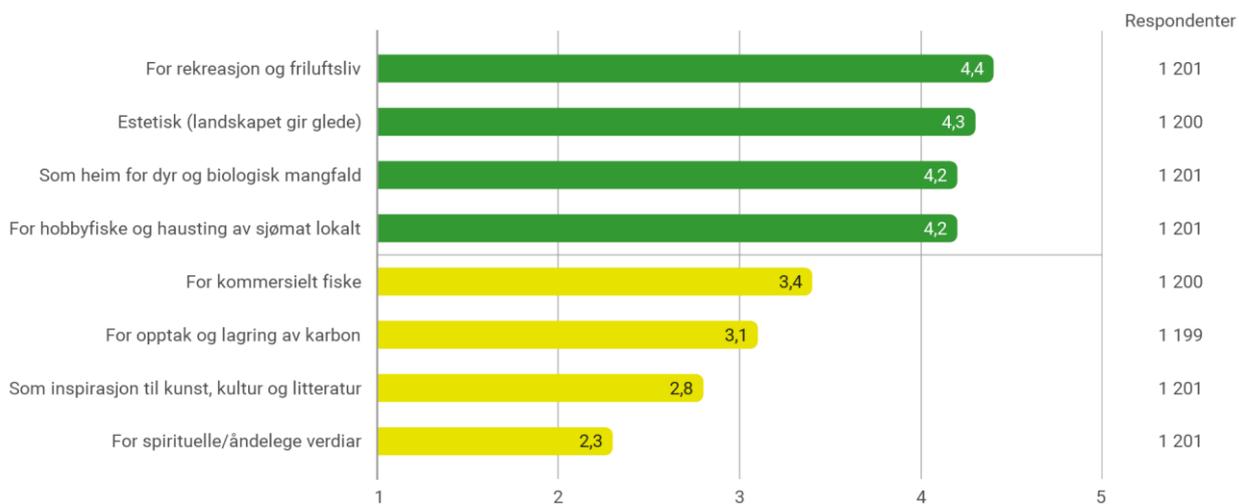

4.5. Hav og kyst

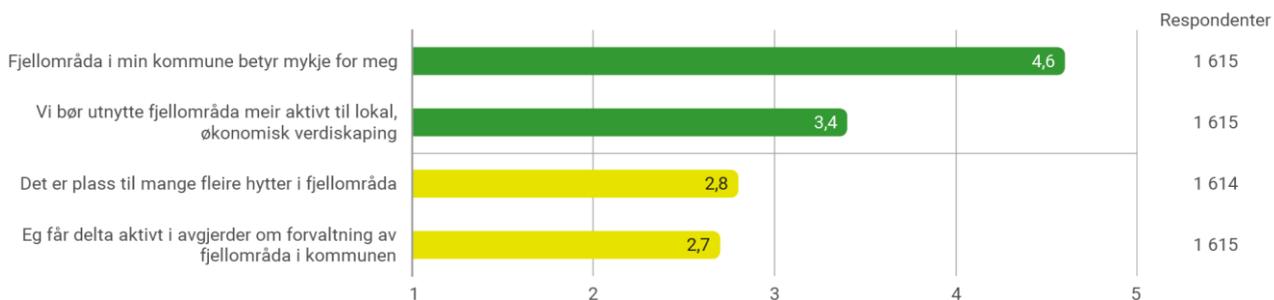

4.6. Verdien av havet og kysten

På kva måte betyr hav- og kystområda i kommunen mest for deg og ditt lokalsamfunn?

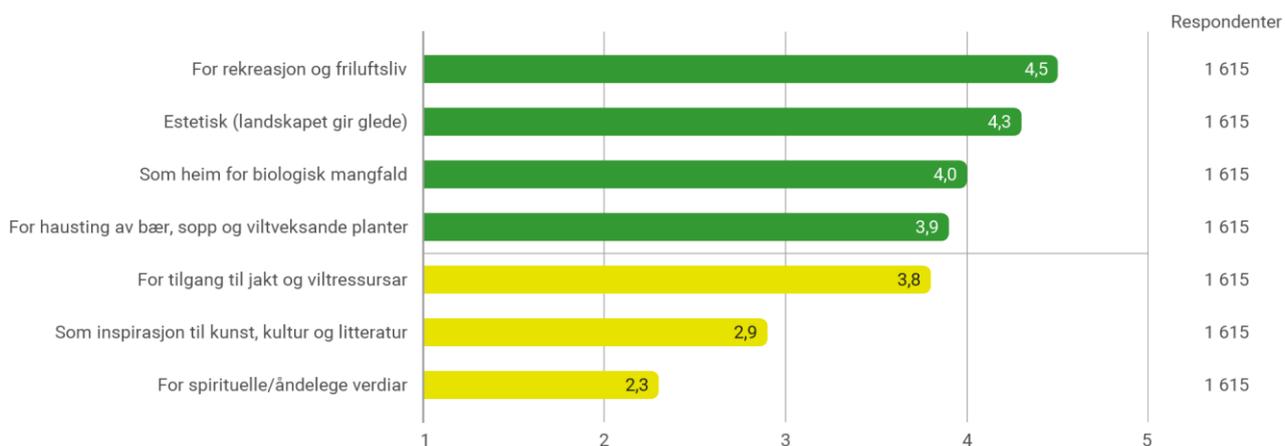

4.7. Fjell

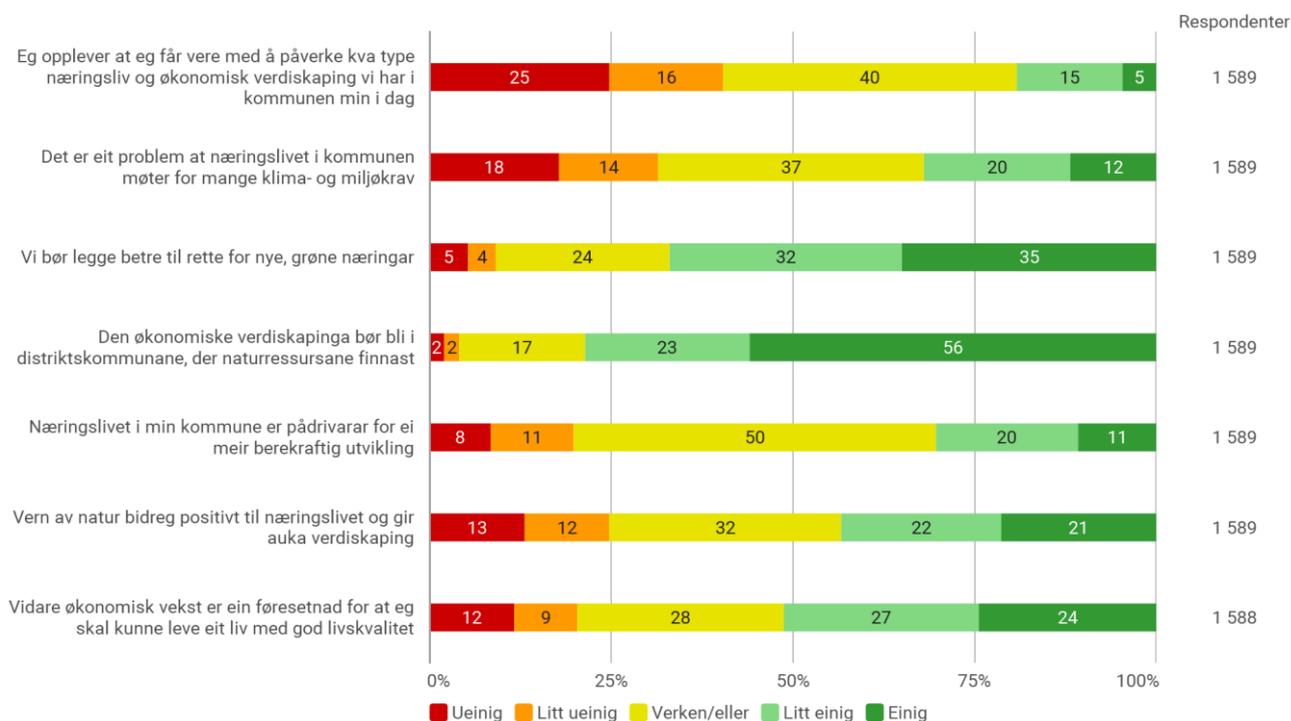

4.8. Verdien av Fjellet

På kva måte betyr fjellområde i kommunen mest for deg og ditt lokalsamfunn?

5. Økonomisk verdiskaping

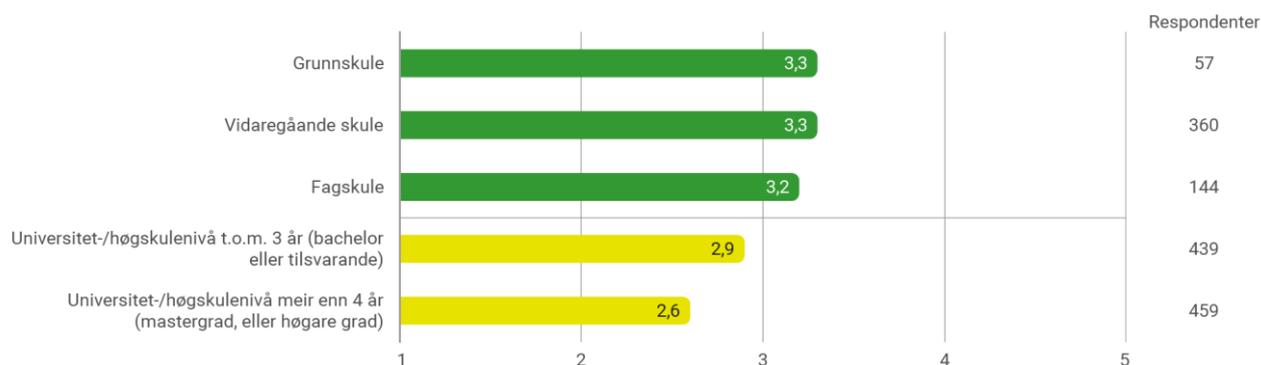
5.1. Fordelt på utdanningsnivå

Kun med innbyggjere over 20 år er tatt med i figurane.

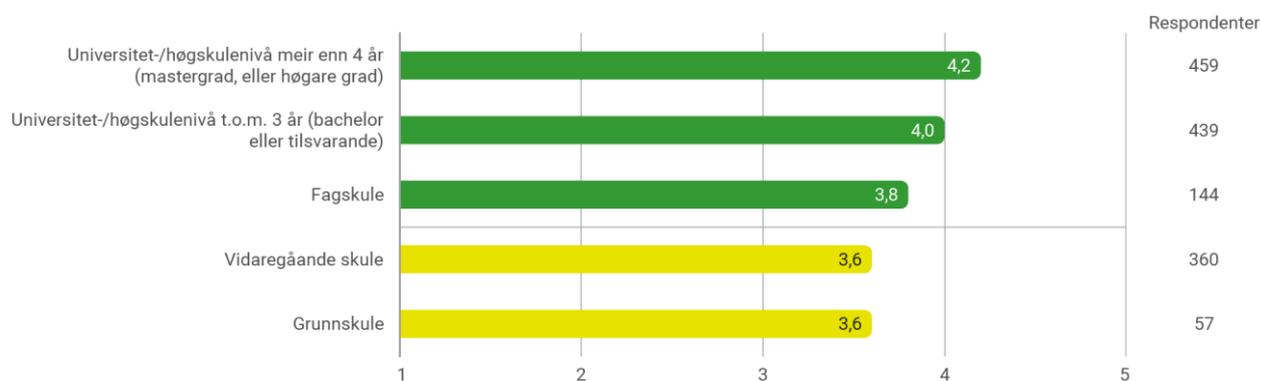
«Eg opplever at eg får vere med å påverke kva type næringsliv og økonomisk verdiskaping vi har i kommunen min i dag»

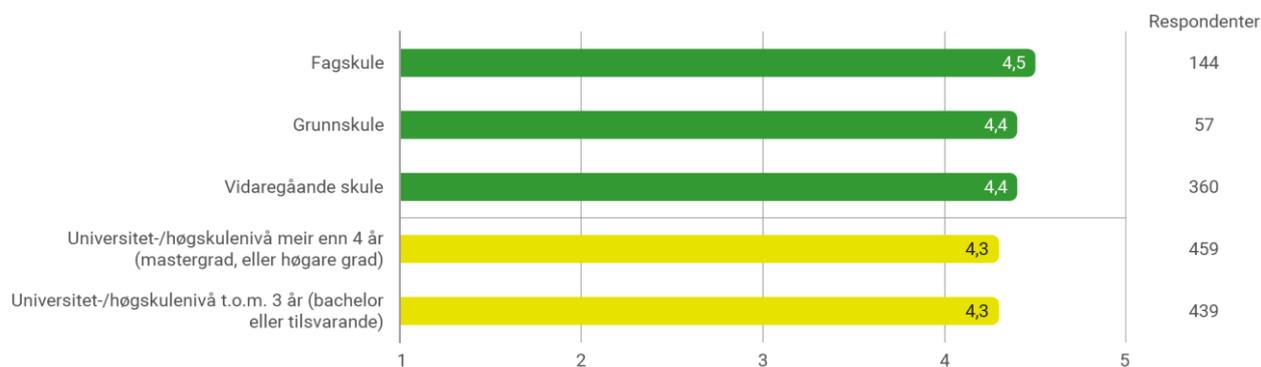
«Det er eit problem at næringslivet i kommunen møter for mange klima- og miljøkrav»

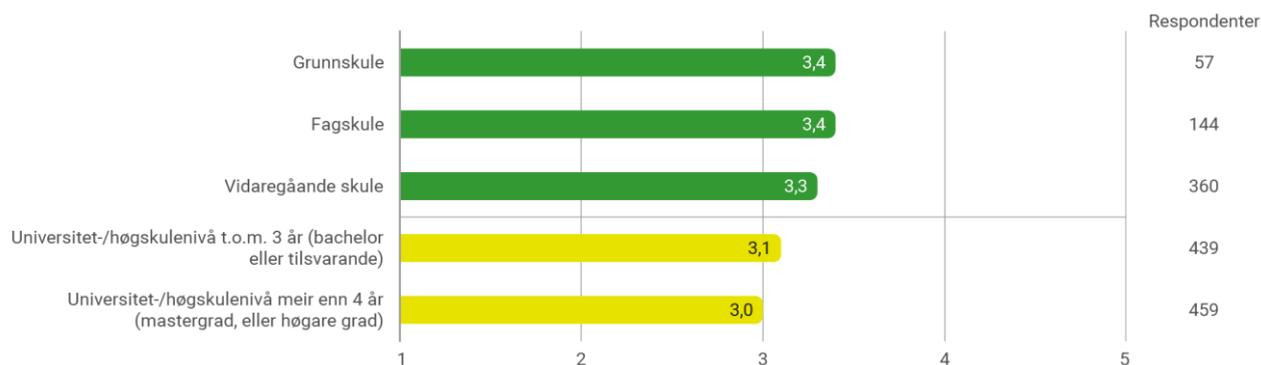
«Vi bør legge betre til rette for nye, grønne næringar»

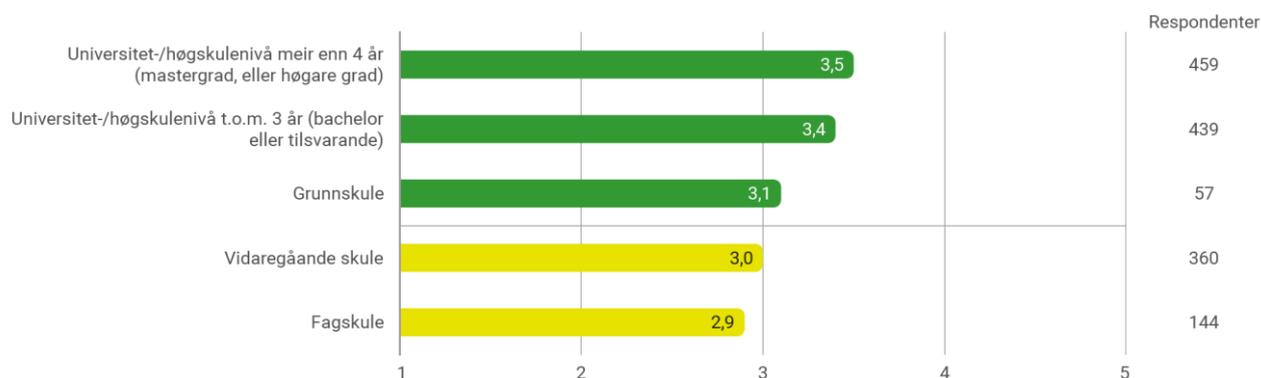
«Den økonomiske verdiskapinga bør bli i distriktkommunane, der naturressursane finnast»

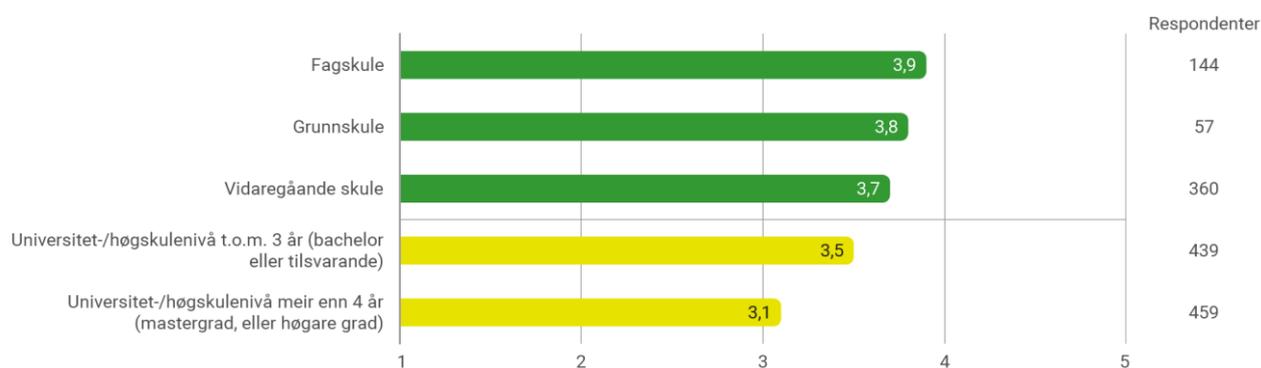
«Næringslivet i min kommune er pådrivarar for ei meir berekraftig utvikling»

«Vern av natur bidreg positivt til næringslivet og gir auka verdiskaping»

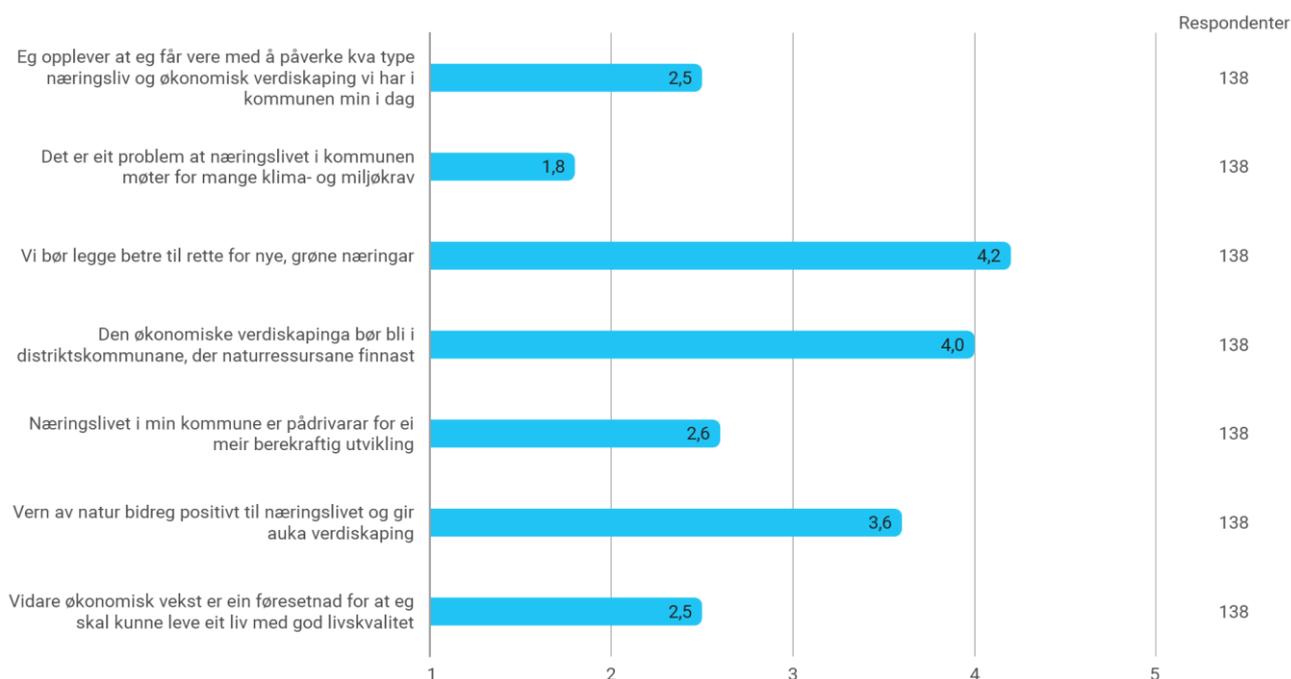

«Vidare økonomisk vekst er ein føresetnad for at eg skal kunne leve eit liv med god livskvalitet»

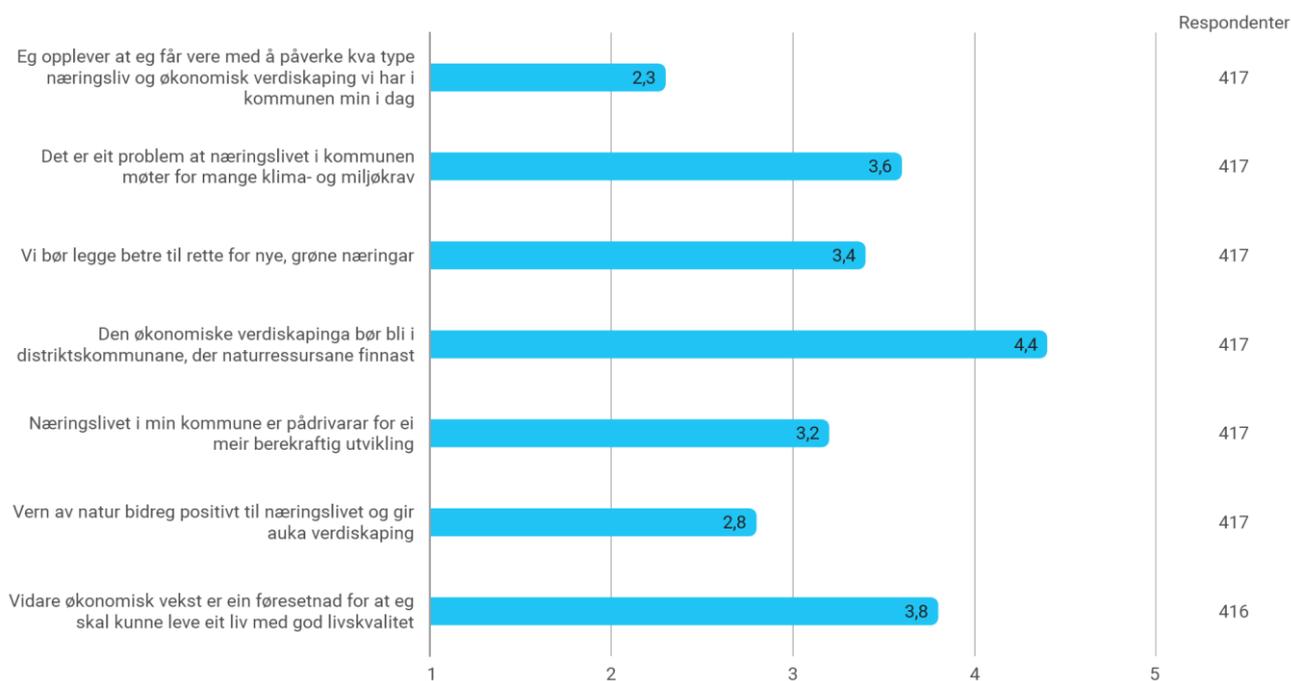

5.2. Samanlikning mellom dei som er enige og uenige i at sosiale utfordringar druknar i fokuset på klima og miljøproblem

Dei som er uenige i at sosiale utfordringar druknar i fokuset på klima- og miljøproblem:

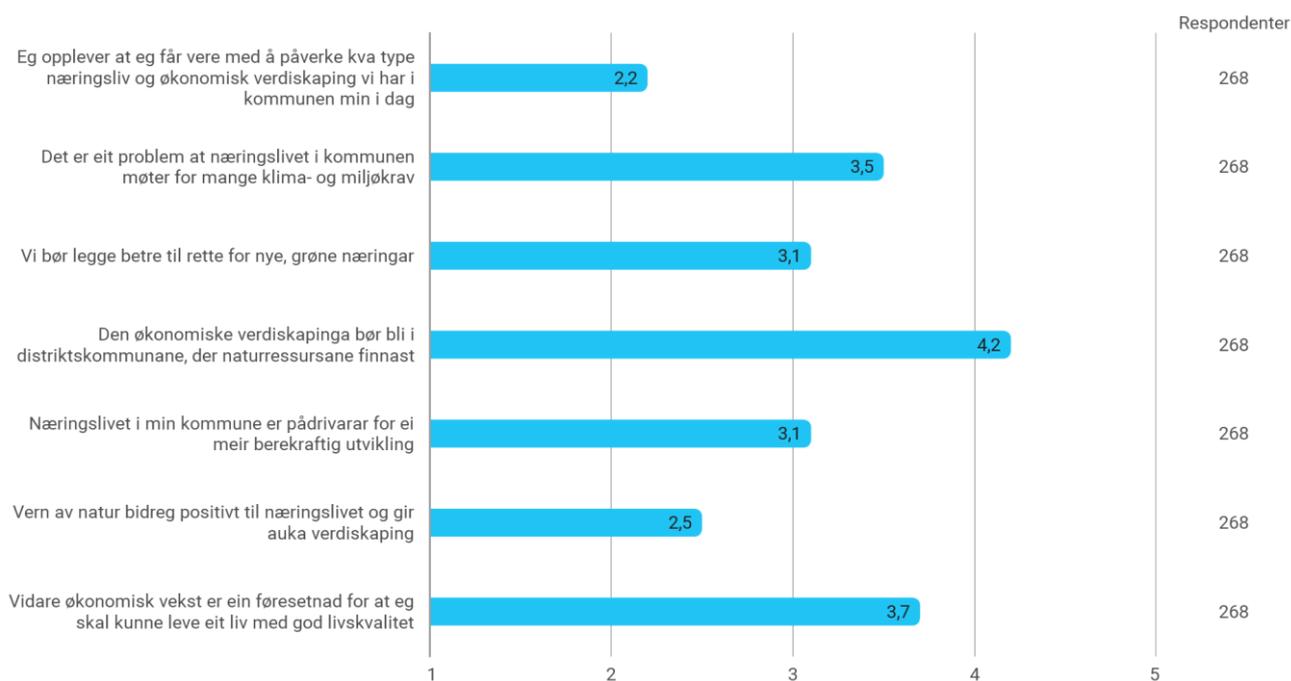

De som er *einige* i t sosiale utfordringar druknar i fokuset på klima- og miljøproblem

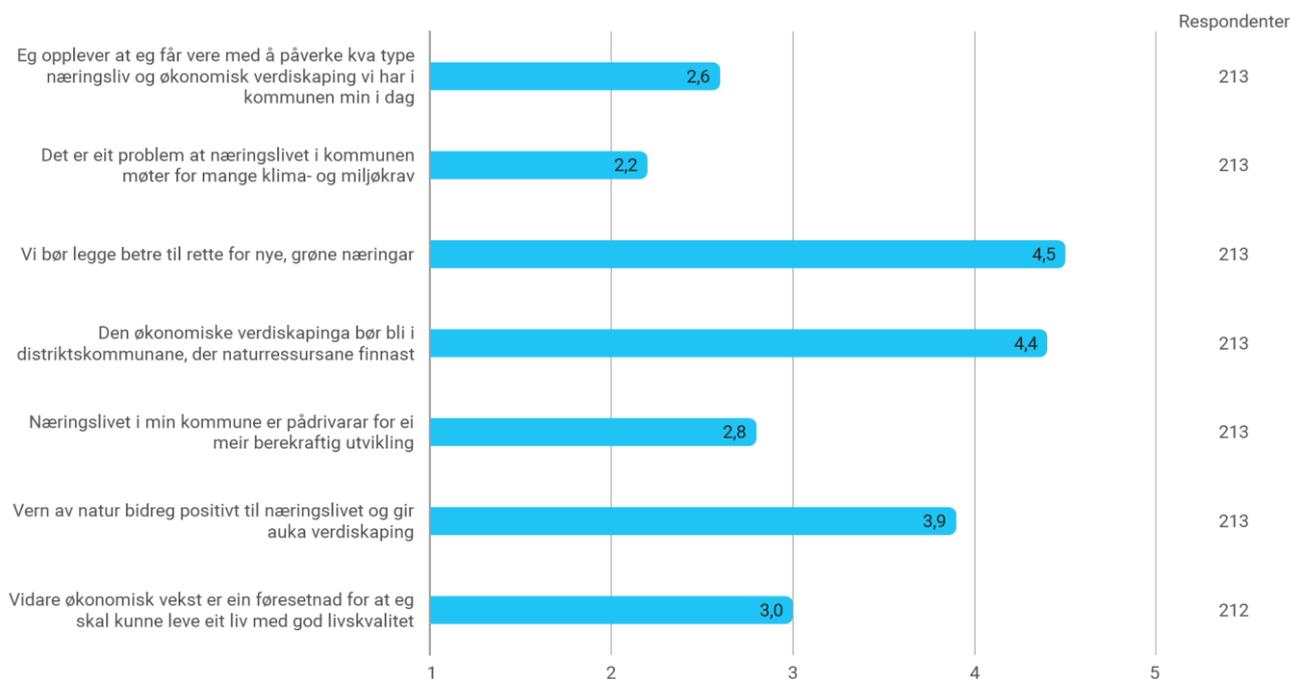

5.3. Samanlikning mellom dei som er einige og ueinige i at klimaendingane skapar utfordringar i lokalsamfunnet

Ueinig i at klimaendingane skapar utfordringar i mitt lokalsamfunn

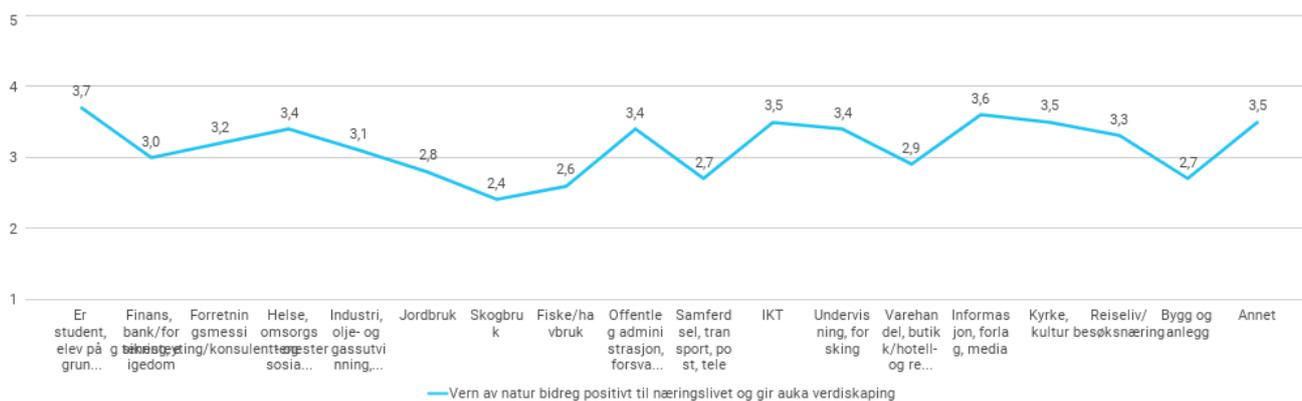
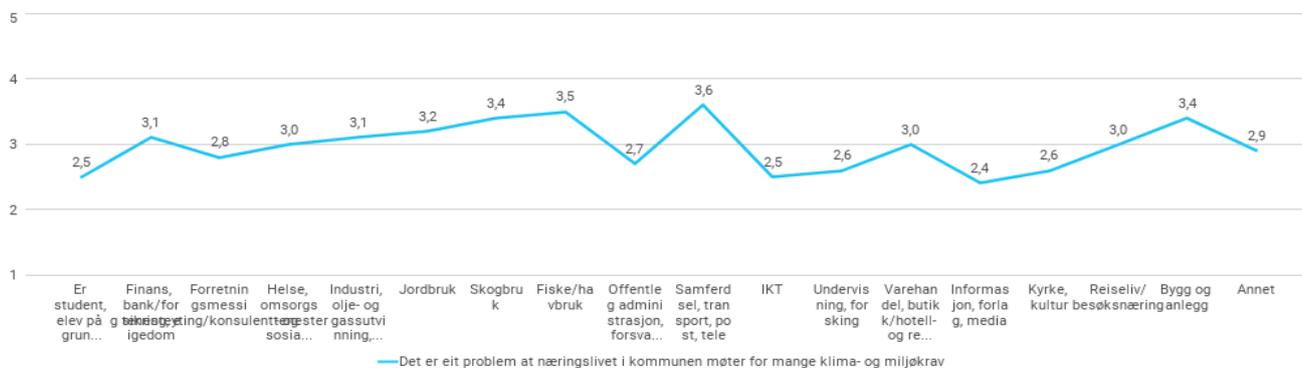

Einig i at klimaendringane skapar utfordringar i mitt lokalsamfunn:

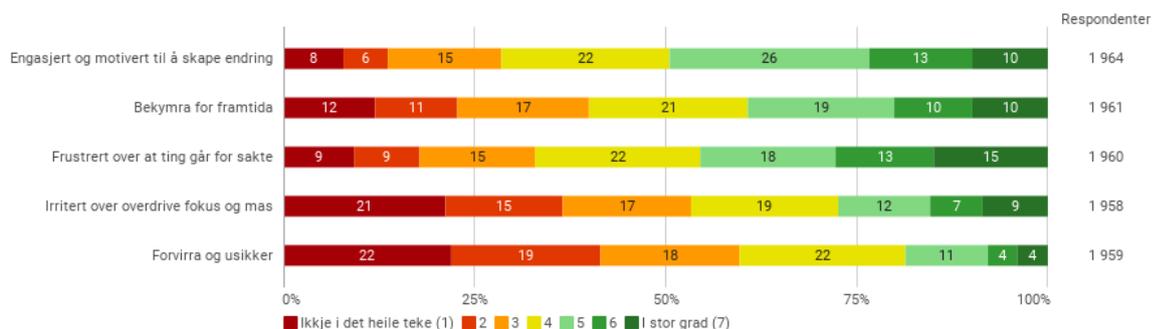
5.4. Samanlikning mellom bransjar

Utvalde spørsmål. Den blå linja synar gjennomsnitt frå 1-5.

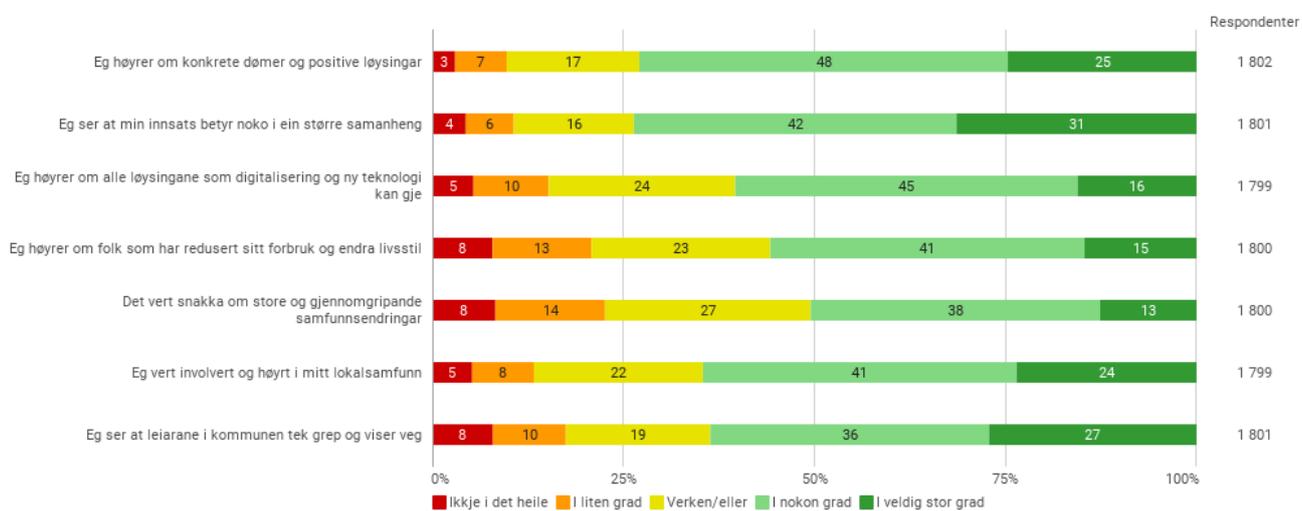

6. Reaksjonar til berekraft og motivasjon for innsats

«Når eg høyrer eller les om berekraftig utvikling vert eg...:»

«Eg får lyst til å gjere ein innsats for ei meir berekraftig utvikling når...»

7. Dilemma

Respondentane fekk presenterte to dilemma. Desse er oppdikta, og blei spurt om på same måte i alle kommunane.

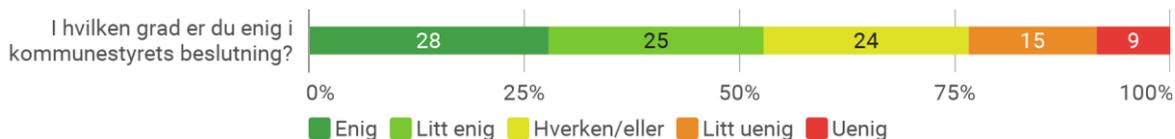
7.1. Dilemma 1: Auka verdiskaping med fleire hytter?

Lunvik kommune vert kontakta av ein utbyggjar som ønskjer å sette opp eit stort hyttefelt. Utbyggjar argumenterer for at hyttene vil gje arbeidsplassar og auka lokal handel. I behandling av saka kjem det innspel om at nokre opplever det som utfordrande at Lunvik allereie har omtrent like mange hytter som bustadar for fastbuande. Samstundes vil utbygginga krevje store areal og legge eit press på naturmangfaldet. Etter politisk handsaming bestemmer kommunestyret i Lunvik seg for at det ikkje skal byggjast hytter.

7.2. Dilemma 2: Velkommen til oss

Gråstein kommune skal vedta en strategi for å auke folketalet, og ønsker her å marknadsføre seg for å få ungdom og barnefamiljar til å flytte heim. Nokre politikarar har gitt innspel på at kommunen bør rette innsatsen mot å behalde innvandrarak som har kome, fordi dei betyr mykje for kommunen og det er ei realistisk moglegheit til å oppretthalde folketalet. Kommunestyret i Gråstein vedtar likevel å prioritere heimflyttarak i strategien.

Distriktssenteret
Kompetansesenter for distriktsutvikling

MERKUR
FOR BUTIKKEN OG BYGDA

Sandnessjøen – Steinkjer – Sogndal

distriktssenteret.no
merkur-programmet.no

Telefon 48 16 82 80